

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ' • ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 205 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2006 • ΕΛΟΥΑ 5766 - ΤΙΣΡΙ- 5767

Για την τύχη των απλών, αθώων, ανθρώπων

Η ΖΩΗ των λαών, όπως και των ατόμων, χαρακτηρίζεται από σειρά γεγονότων. Άλλα από αυτά είναι ευτυχή, άλλα είναι δυσάρεστα, άλλα προέρχονται από τη θέληση των ιδίων των λαών, άλλα επιβάλλονται από ξένους, εξωτερικούς παράγοντες (τον 19ο και τον 20ο αιώνα, αυτές οι, από το εξωτερικό «επιδράσεις-αιτίες» –δυστυχώς– αυξήθηκαν υπέρμετρα, όπως συμβαίνει και στη σύγχρονη εποχή). Σε εποχή, δηλαδή, όπου οι μεταξύ των κρατών ανταγωνισμοί και διαμάχες έχουν ξεπεράσει τα παλαιότερα, συνήθως τοπικά, προβλήματα και κατευθύνονται από άλλες δυνάμεις, κυρίως πανίσχυρες στρατιωτικοπολιτικές οργανώσεις, προμηθευτές οπλισμού και ποικιλότροπους οικονομικούς ενισχυτές επεμβάσεων που αυτοχαρακτηρίζονται ως εθνικοαπελευθερωτικοί αγώνες.

ΑΥΤΗ Η παγκοσμιοποιημένη κατάσταση οδηγεί ώστε να πληθαίνουν, να παίρνουν άλλη, δυσκολότερη τροπή τα προς επίλυση θέματα, τα επίμαχα ζητήματα, οι διαφορές που ανακύπτουν.

ΕΧΟΥΜΕ ένα είδος νέων πολέμων.

ΘΥΜΑΤΑ αυτών των καταστάσεων είναι, όπως πάντα, οι λαοί. Αυτοί πληρώνουν με διάφορους, εξολοθρευτικούς τρόπους, με τη ζωή τους την ίδια, τα πολεμικά γεγονότα, όποια μορφή κι αν έχουν αυτά (τακτικός πόλεμος, ανταρτοπόλεμος, εμφύλιος, τρομοκρατικές ενέργειες κ.ά, αφού σήμερα έχουν επανέλθει στην επικαιρότητα, μετά από πολλούς αιώνες και οι θεολογικοί πόλεμοι). Οι λαοί, οι κατηγορίες των απροστάτευτων πολιτών, οι άμαχες ομάδες του πληθυσμού, εκείνοι που δεν έχουν, ίσως,

καμία άμεση συμμετοχή ή ευθύνη στα δρώμενα, είναι κυρίως τα θύματα των διεθνών πρακτικών, μάλιστα, έχει φτάσει σε τέτοιο σημείο, ώστε λαοί να πληρώνουν γιατί τρίτοι, ξένοι στην ουσία, με διάφορα προσχήματα, χρησιμοποιούν τις χώρες τους ως ορμητήριο για τις δικές τους επιδιώξεις και προθέσεις.

ΚΑΘΕ ΓΕΓΟΝΟΣ έχει την ιδιαίτερή του βαρύτητα, η οποία προκύπτει από τις αιτίες, τα όσα προηγήθηκαν, τις θέσεις των συμμετεχόντων, τις ιδιομορφίες, την ένταση και τελικά το αποτέλεσμα. «Εκ γαρ του τελευταίου εκβάν...».

ΚΑΘΕ ΓΕΓΟΝΟΣ, τοπικό ή παγκόσμιο, έχει τη δική του ιδιοσυστασία, καταλαμβάνει τη δική του θέση στην αντίστοιχη καταγραφή της Ιστορίας. Τα γεγονότα, μπορεί να έχουν μεταξύ τους συσχετισμό αλλά δεν οδηγούν σε επιλεκτικούς, κατά τους προσωπικούς, του καθενός, συγκερασμούς, γιατί τότε θα πρυτάνευαν κανόνες συνεχών δομικών αντιθέσεων, διλημμάτων στη διεθνή κοινότητα, κρίσεων στις ανθρωπιστικές αξίες.

ΖΟΥΜΕ ΣΕ ΕΠΟΧΗ όπου η επιθετικότητα προελαύνει και τα παθήματα των λαών – άμεσα κι έμμεσα – γίνονται κοινά, χωρίς καμία πλέον πλευρά να βρίσκεται σε ουσιαστική προνομιακή θέση. Η μόνη, λοιπόν, ευχή και κυρίως διαφαινόμενη ελπίδα είναι, τα όποια γεγονότα αφορούν λαούς, με όλη την αυθυπαρξία που αυτά διατηρούν, με κοινή ανοχή, να έχουν τελικά μία ευνοϊκή κατάληξη, που να εξυπηρετεί πρωτίστως τους απλούς, αθώους ανθρώπους οπουδήποτε της γής.

Λειτουργία από Έλληνες Εβραίους στη Συναγωγή της Νέας Υόρκης

Η 28η Οκτωβρίου 1940, και ο ηρωικός πόλεμος που ακολούθησε, κινητοποίησε τις δυνάμεις του Ελληνισμού οπουδήποτε της οικουμένης. Οι Έλληνες Εβραίοι πέρα από τη στρατεύσή τους στις Ένοπλες Δυνάμεις, προσπάθησαν να βοηθήσουν υλικά, με κάθε μέσο στο εσωτερικό και κυρίως σε ξένες χώρες τον αγώνα.

Τα «Χρονικά» έχουν κατά καιρούς δημοσιεύσει ενέργειες που έγιναν από Εβραίους του εξωτερικού.

Παρακάτω παρατίθεται μετάφραση δημοσιεύματος της «New York Times», της 25ης Νοεμβρίου 1940, για λειτουργία που έγινε στη Συναγωγή της Νέας Υόρκης:

Οι εδώ Έλληνες Εβραίοι προσεύχονται για τη νίκη

Ο Δρ. Πουλ, σε ειδική λειτουργία,
λέει ότι η Ελλάδα μπορεί να ηττηθεί
αλλά «δεν πρόκειται ποτέ να κατακτηθεί»

.....
Προειδοποιήσεις για απατηλές ελπίδες

.....
Οι τωρινές επελάσεις μπορεί να αποδειχθούν
μόνο η αρχή μιας μεγάλης
και οδυνηρής σύρραξης, ισχυρίζεται.

Η Ελλάδα μπορεί να ηττηθεί, αλλά δεν πρόκειται ποτέ να κατακτηθεί, δήλωσε εχθές ο Ραββίνος Δρ. Νταβίντ ντε Σόλα Πουλ σε ειδική λειτουργία που έλαβε χώρα στην ισπανική και

πορτογαλική Συναγωγή, στο Σέντραλ Παρκ Γουέστ, στην 70η οδό, για τον «υποφέροντα ελληνικό λαό».

Στη λειτουργία, που πραγματοποιήθηκε με τη χορηγία των Ελλήνων Εβραίων της Νέας Υόρκης, παρέστησαν 600 άτομα, μεταξύ των οποίων ο Αρχιεπίσκοπος της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας Βορείου και Νοτίου Αμερικής Αθηναγόρας, ο εδώ Έλληνας γενικός πρόξενος Ν. Γ. Λέλης, και ο εμπορικός ακόλουθος της ελληνικής διπλωματικής αντιπροσωπείας Σπύρος Τσάμης.

Το ακόλουθο τηλεγράφημα εστάλη στον Στρατηγό Ιωάννη Μεταξά, Πρωθυπουργό της Ελλάδος:

«Συναντόμενοι σε επίσημη δέηση στη μεγάλη Συναγωγή της Αμερικής, η οποία έχει αφιερωθεί εδώ και τρεις αιώνες στα αμερικανικά ιδεώδη της ελευθερίας και της εθνικής ανεξαρτησίας, οι Έλληνες Εβραίοι

Ο Ραββίνος David de Sola Pool, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηναγόρας της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας στη Νότια και Βόρεια Αμερική και ο Σπύρος Τσάμης, εμπορικός ακόλουθος της Ελληνικής Πρεσβείας έλαβαν μέρος χθες σε λειτουργία που έγινε στην Ισπανική και Πορτογαλική Συναγωγή, στο Central Park και στην 70ή Οδό.

της Νέας Υόρκης επευφημούν το ηρωικό κουράγιο της Ελλάδας, προσεύχονται για τη γρήγορη νίκη της και την διασφαλισμένη ελευθερία και αναλαμβάνουν τη δέσμευση για μέγιστη συνεργασία και στήριξη».

Κάποιοι πόλεμοι υπήρξαν αναπόφευκτοι

Στο κήρυγμά του ο Δρ. Πουλ δήλωσε ότι «ο Ισραήλ γνωρίζει τον πόλεμο και πάντα τον απεχθανόταν». Υπάρχουν δύο ειδών πόλεμοι, είπε, «Ο πόλεμος που δεν είναι απαραίτητος και ο πόλεμος που είναι αναπόφευκτος». Και σε αυτόν τον τελευταίο «κανείς δεν μπορεί να μείνει αμέτοχος – όλοι πρέπει να συστρατευθούν».

«Στην Ελλάδα εισέβαλε μία γείτονα χώρα και την ανάγκασε να πολεμήσει», είπε. «Εμφορούμενοι από το πνεύμα των Θερμοπυλών, πολεμάει με κουράγιο και νικηφόρα. Ας μην έχουμε, όμως, την εντύπωση ότι πρόκειται για το τέλος. Καθώς φαίνεται δεν είναι παρά μόνο η αρχή».

Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε πώς μπορεί να προδοθεί η Ελλάδα. Η Γερμανία μπορεί να εισβάλει από την πίσω πόρτα. Η Ιταλία είναι δυνατότερη από την Ελλάδα και αποτελεί επίσης ισχυρό σύμμαχο της Γερμανίας».

Υπογραμμίζοντας ότι σ' αυτόν τον πόλεμο «δεν υπάρχουν πολίτες», ο Δρ. Πουλ δήλωσε ότι η Ελλάδα μάχεται με όλες της τις δυνάμεις. «Το πνεύμα της Ελλάδας ως μητέρας της δημοκρατίας δεν πρόκειται ποτέ να πεθάνει», δήλωσε.

«Η Ελλάδα δεν έχει ποτέ βλάψει ή προσβάλει άλλο έθνος», είπε. «Δεν έχει επιβουλευτεί άλλη γη. Όμως οι δυνάμεις της βίας και της ανηθικότητας εξαπέλυσαν εναντίον της όλη την παράφορη οργή τους».

GREEK JEWS HERE PRAY
Times Wide World
New York Times (1857-Current file);
pg. 13

GREEK JEWS HERE PRAY FOR VICTORY

Dr. Pool, at Special Service,
Says Greece May Be Beaten
but 'Never Conquered'

WARNS OF FALSE HOPES

Present Advances May Be Only
Beginning of Long and Bitter
Conflict, He Asserts

Greece may be defeated, but she will never be conquered, the Rev. Dr. David de Soia Pool declared yesterday at a special service in the Spanish and Portuguese Synagogue, Central Park West at Seventieth Street, for the "suffering people of Greece."

Sponsored by the Greek Jews of New York City, the service was attended by 600 persons, including Archbishop Athenagoras of the Greek Orthodox Church of North and South America; N. G. Lely, Greek Consul General here, and Spiro Tsamis, commercial counselor of the Greek Legation.

The following telegram was sent to General John Metaxas, Premier of Greece:

"Meeting in solemn prayer in America's premier synagogue, which has been for three centuries dedicated to American ideals of freedom and national independence, Greek Jews of New York acclaim heroic courage of Greece, pray for her speedy victory and assured freedom, and pledge their utmost cooperation and support."

Some Wars Held Inevitable

In delivering his sermon, Dr. Pool declared that "Israel knows war and has always hated it." He said there were two kinds of war, "war that is unnecessary and war that is inevitable," and in the latter war "no man may hold back—all must take part."

"Greece was invaded by a neighbor and was forced to fight," he said. "With the spirit of Thermopylae she is fighting courageously and victoriously. But let no one think it is the end. Unless signs mislead, it is but the beginning."

"We cannot know how Greece will be betrayed. Germany may come in through the back door. Italy is stronger than Greece, and Italy has a strong ally in Germany."

Emphasizing that in this war "there are no civilians," Dr. Pool declared that Greece was fighting with all her resources. As the "mother of democracy," he pointed out, "the spirit of Greece will never die."

"Greece has not injured or offended any nation," he said. "It has not coveted any land. But the forces of violence and unscrupulousness have released all their fury against her."

Ο ρόλος των Εβραίων

Σκιαγραφώντας τον ρόλο των Ελλήνων Εβραίων στη σύγχρονη Ελλάδα, ο Δρ. Πουλ επικαλέστηκε μία δήλωση που έγινε κατά το προηγούμενο έτος από τον Δρ. Γεώργιο Κυρήμη, Γενικό Κυβερνήτη της Μακεδονίας, σχετικά με το ότι οι Εβραίοι πολίτες θα απολαμβάνουν πάντοτε «απόλυτη ισότητα πολιτικών, ηθικών και άλλων δικαιωμάτων».

«Δημόσια αναγνώριση της πρωτοβουλίας των Εβραίων να εγκαινιάσουν εκστρατεία συγκέντρωσης συνδρομών για την εθνική αεροπορία διατυπώθηκε στις 28 Μαρτίου από τον πρωθυπουργό Μεταξά μέσω του Γενικού Κυβερνήτη της Μακεδονίας, δήλωσε ο Δρ. Πουλ».

Μετά τη λειτουργία παρατέθηκε δεξίωση προς τιμήν του Αρχιεπισκόπου Αθηνάγορα και των εκπροσώπων της Ελληνικής Κυβέρνησης. Ο Αρχιεπίσκοπος εξεδήλωσε τη χαρά του για την παρουσία του στις λειτουργίες, ενώ δήλωσε επίσης «ιδιαιτέρως ευχαριστημένος που η αποστολή των Ελλήνων Εβραίων είναι από την ιδιαίτερη πατρίδα μου τα Ιωάννινα. Είμαστε από την ίδια πόλη κι είμαι πολύ υπερήφανος γι' αυτούς», συμπλήρωσε. «Στην Κέρκυρα, όπου έζησα κάποτε, λειτούργησα αρκετές φορές ως Ραββίνος για τους Εβραίους φίλους μου».

Ανάμεσα σε αυτούς που παρέστησαν στις λειτουργίες υπήρχαν τριάντα μέλη του σωματείου «Αλέξανδρος ο Μέγας», της Εθνικής Λεγεώνας των Ελληνοαμερικανών Βετεράνων Πολέμου, υπό την ηγεσία του στρατηγού Χρήστου Νικογιάννη.

1916 - Εβραίοι έμποροι
της Θεσσαλονίκης

Οι σχέσεις ανάμεσα στους Εβραίους και τους Έλληνες της Θεσσαλονίκης πριν από το 1912

Του ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΔΩΔΟΥ

Το οθωμανικό σύστημα διακυβέρνησης και οργάνωσης της κρατικής εξουσίας, από την πρώτη στιγμή της εγκατάστασής του μέχρι και τις μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ, με τις οποίες θεσμοθετήθηκε η αυτοδιοίκηση των κοινοτήτων των υποτελών στην αυτοκρατορία πληθυσμών (μιλιέτ), περιόριζε τις αξιώσεις του κράτους έναντι των αλλόθρησκων υπηκόων του σε δύο βασικά ζητήματα: αφενός στη διατήρηση της έννομης τάξης εν γένει, καθώς και στη διασφάλιση της πίστης και της υποταγής των πληθυσμών στην οθωμανική εξουσία, και αφετέρου στην απρόσκοπτη καταβολή του φόρου (υποτελείας) που αναλογούσε σε κάθε θρησκευτική ομάδα.

Πέραν αυτών των απαιτήσεων, η οθωμανική εξουσία απέφευγε κάθε ανάμειξη στα ζητήματα της καθημερινότητας των αλλόθρησκων υπηκόων της. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν ότι οι διάφορες θρησκευτικές μειονότητες της αυτοκρατορίας μπορούσαν να «συγκατοικούν» στον ίδιο χώρο χωρίς, συνήθως, να εμπλέκονται η μία με την άλλη. Σε γενικές γραμμές, η ίδια κατάσταση ίσχυσε και μετά την εμφάνιση των εθνικιστικών κινήσεων, κατά τον 19ο αιώνα. Η Θεσσαλονίκη χαρακτηριζόταν από μια μοναδική ιστορική ιδιαιτερότητα συμβίωσης διαφόρων θρησκευτικών (και εθνοτικών) ομάδων, την οποία επέβαλε και καθόρισε ο τρόπος άσκησης της οθωμανικής εξουσίας. Επιπλέον, η κυρίαρχη –πληθυσμιακά και οικονομικά– ομάδα αποτελούνταν από μια θρησκευτική κοινότητα που δεν είχε κανενός είδους αναφορά στα νεοπαγή εθνικά κράτη της Βαλκανικής. Από τις διάφορες ομάδες που «συγκατοικούσαν» στην πόλη, η καθεμιά είχε οργανώσει την κοινοτική της ζωή αγνοώντας, περίπου, την ύπαρξη των υπολοίπων.¹

Οι ηγέτες αυτών των υποτελών στην αυτοκρατορία ομάδων, προωθούσαν –επίσημως τουλάχιστον– την ιδέα αυτής της συμβίωσης, παρεμβαίνοντας για την επίλυση των διαφορών και των εντάσεων που ανέκυπταν. Αυτή η «επίσημη» στάση φαίνεται ότι οδήγησε

στη διατύπωση της άποψης ότι σε γενικές γραμμές οι όποιες τριβές ανάμεσα στα μέλη των διαφόρων ομάδων ήταν περιορισμένες και όσες σημειώθηκαν, οφείλονταν σε οριακές στιγμές της ιστορικής συγκυρίας. Όμως η πραγματικότητα δείχνει ότι ήταν αρκετά διαφορετική.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, μετά την ενδυνάμωση των εθνικών κινημάτων, οι σχέσεις των δυο ανταγωνιζόμενων –κυρίως στο οικονομικό πεδίο– κοινοτήτων της Θεσσαλονίκης, της εβραϊκής και της ελληνικής, φαίνεται ότι μπαίνουν σε τροχιά κρίσης. Μιας κρίσης που αποκτά στοιχεία μονιμότερης έντασης αφού τροφοδοτείται και αναζωπυρώνεται από συμβάντα τα οποία, κάποιες φορές, ελάχιστη σχέση είχαν με την καθημερινότητα της ζωής στη Θεσσαλονίκη. Ένα τέτοιο γεγονός υπήρξε ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 και όσα δημοσιεύτηκαν σε αθηναϊκές εφημερίδες –πριν αρχίσουν οι εχθροπραξίες– για την εικαζόμενη «προδοτική» διάθεση των Εβραίων της Θεσσαλίας, ακόμη δε και αυτών των Εβραίων εφέδρων του ελληνικού στρατού. Το χειρότερο –καίριας όμως σημασίας για τους Έλληνες της Θεσσαλονίκης– συμβάν ήταν ο λιθοβολισμός Ελλήνων αιχμαλώτων που είχαν μεταφερθεί στη Θεσσαλονίκη από Εβραίους «αλήτες».² Παρόλο που οι δράστες αποδοκιμάστηκαν από την κοινοτική ηγεσία, εντούτοις το γεγονός αυτό παρέμεινε στη μνήμη των Ελλήνων της πόλης για να ξανάρθει στο προσκήνιο, μέσω δημοσιευμάτων του ελληνικού τύπου, μετά την είσοδο των ελληνικών στρατευμάτων στη Θεσσαλονίκη.

Η πολιτική του ελληνικού κράτους, κυρίως από τις αρχές του 20ού αιώνα, απέβλεψε στην ενδυνάμωση του εθνικού φρονήματος των Ελλήνων της Θεσσαλονίκης. Για το σκοπό αυτό, εκτός της μυστικής επιχορήγησης των ελληνικών σχολείων, ακολουθήθηκε και η μέθοδος της ισχυροποίησης της θέσης των Ελλήνων στην οικονομική ζωή της πόλης. Έτσι, ελληνικές τράπεζες εγκαταστάθηκαν στην πόλη, χρηματοδοτώντας επιχειρηματίες σε μια προσπάθεια να εκτοπίσουν τους Εβραίους αντιπροσώπους και μεσάζοντες.³

Μετά τη Νεοτουρκική Επανάσταση, οι προσπάθειες αυτές διευρύνονται. Οι πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι η ίδρυση της εμπορικής εταιρείας Αγγλοελληνική Εταιρεία Κομέρσιαλ, η οποία, αμιλλώμενη μεγάλους εβραϊκούς οίκους, επιδίωξε και απέσπασε όλους τους Έλληνες υπαλλήλους των ανταγωνιστών της. Άλλες περιπτώσεις, οι οποίες δείχνουν το κλίμα που κυριαρχούσε στην πόλη, ήταν η αντιπαράθεση των Ελλήνων παραγωγών οπωροκηπευτικών προς τους Εβραίους μεσάζοντες και οπωροπώλες, η οποία κατέρρευσε μετά από τρεις μέρες άρνησης των Ελλήνων παραγωγών να διαθέσουν τα προϊόντα τους μέσω των Εβραίων, η άρνηση των Ελλήνων πυροσβεστών να σβήσουν πυρκαγιά σε εβραϊκή συνοικία και τέλος η προσπάθεια αυτονόμησης των ελληνικών επιχειρήσεων από τους Εβραίους οι οποίοι έλεγχαν τις εμπορικές μεταφορές, φέρνοντας από την Ελλάδα δέκα άμαξες με αντίστοιχο αριθμό αμαξηλατών. Ενώ συνέβαιναν όλα αυτά, οι ελληνικές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης προέτρεπαν σε οικονομικό πόλεμο κατά των Εβραίων⁴, «καταγγέλλοντας» μάλιστα ότι οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης υπολείπονται σε πίστη προς την (νεοτουρκική) πατρίδα.⁵ Και όταν η νεοτουρκική εξουσία αναγκάζει τη θρησκευτική ηγεσία να παρέμβει και να συνετίσει τους διευθυντές των εφημερίδων, αυτοί μεταθέτουν τις επιθέσεις δημοσιεύοντας «αναγνώσματα» με δεισιδαιμονίες και αναφορές σε «τελετουργικές» απαγωγές και δολοφονίες χριστιανοπαίδων.

Παρ' όλα αυτά, λόγω και της διαφαινόμενης έλευσης των πολεμικών αναμετρήσεων, η συμβίωση των δυο κοινοτήτων ξαναβρήκε μια εύθραυστη ισορροπία.

Η κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τον ελληνικό στρατό

Η στρατιωτική κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τον ελληνικό στρατό τον Οκτώβριο του 1912 ανέτρεψε την ιδιόμορφη κατάσταση που χαρακτήριζε την πόλη περισσότερο από τετρακόσια χρόνια. Το καίριο ζήτημα, σε ποια από τις νικήτριες δυνάμεις θα έπρεπε να παραχωρηθεί η πόλη, παρέμεινε ανοιχτό, μέχρι την υπογραφή των συμφωνιών ειρήνης.

Η ίδια η δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού της πόλης αναδεικνυε, στην πιο ακραία εκδοχή, το πρόβλημα: η κυρίαρχη δημογραφικά και οικονομικά πληθυσμιακή ομάδα δεν είχε καμιά σχέση με τους απελευθερωτές της πόλης. Επιπλέον, δεν είχε καμιά σχέση ούτε με τις υπόλοιπες νικήτριες δυνάμεις του πολέμου. Συνεπώς, δεν υπήρχε η παραμικρή δυνατότητα «εθνικής κάθαρ-

σης» της πόλης μέσω της «ξενηλασίας», όπως ήταν ο όρος της εποχής για την αρκετά διαδεδομένη πρακτική της ανταλλαγής πληθυσμών.⁶ Στον εβραϊκό πληθυσμό η σύγχυση, ενόψει της επερχόμενης αλλαγής, ήταν τεράστια.

Η Μόλχο παραθέτει επιστολή προς την Αλλιάνς του καθηγητή Ζ. Κοέν όπου αναφέρεται ότι «Απλοί άνθρωποι [...] δεν μπορούν να διανοηθούν την καταστροφή της οθωμανικής πατρίδας», προσθέτει δε παρακάτω «Οι Έλληνες εισέβαλαν στα στρατόπεδά μας και οι στρατιώτες μας βρίσκονται στο δρόμο». Επιπλέον, επιτροπή ζητά από τους διοικητές των γαλλικών και των αγγλικών πολεμικών πλοίων, τα οποία είχαν φτάσει στη Θεσσαλονίκη, να λάβουν μέτρα για την προστασία των Εβραίων της πόλης που «αισθάνονταν ότι απειλούνταν εξ αιτίας της άφιξης των Ελλήνων»⁷. Εκτός αυτού, προσωπικότητες της κοινότητας, είτε γιατί δεν ήταν σε θέση να αναλύσουν την κατάσταση που έτεινε να διαμορφωθεί, είτε διότι επιδίωκαν να επηρεάσουν τις εξελίξεις, ζήτησαν από «το βουλγαρικό επιτελείο να προστατεύσει με περιπόλους τη φτωχή εβραϊκή συνοικία»⁸.

Η είσοδος του ελληνικού στρατού συνοδεύτηκε από βαιοπραγίες του ελληνικού πληθυσμού εναντίον όσων δεν εξέφραζαν τον ενθουσιασμό τους. Όπως ανέφερε ο τότε Άγγλος πρόξενος, «σχεδόν κανείς από όσους φόραγαν φέσι δεν γλίτωσε τις επιθέσεις»⁹. Η εν γένει αναστάτωση της ζωής της πόλης επιδεινώθηκε από τη ραγδαία αύξηση των τιμών των αγαθών, γεγονός που επέτεινε το αντιεβραϊκό κλίμα. Επίσης, είναι μάλλον βέβαιο ότι υπήρξαν και πολύ σοβαρά κρούσματα επιθέσεων, λεηλασιών, ακόμη και βιασμών από πολίτες αλλά και από άνδρες του στρατού, καθώς και ενέργειες αυθαιρεσίας από πλευράς των νέων αρχών. Πάντως, η έκταση αυτών των πράξεων ήταν σαφώς μικρότερης διάρκειας από αυτές που καταγγέλλθηκαν τις πρώτες μέρες της ελληνικής κατοχής προς διεθνείς οργανώσεις και τον ξένο τύπο. Σε αυτό συνηγορεί η επιστολή που έστειλε στις 2 Δεκεμβρίου 1912 ο αρχιραβίνος Μείρ προς τον στρατιωτικό διοικητή της πόλης πρίγκιπα Νικόλαο. Η επιστολή αυτή υπήρξε μία ευφυής διπλωματική κίνηση του αρχιραβίνου που διέψευσε μεν γεγονότα, τα οποία ούτως ή άλλως δεν είχαν συμβεί (όπως οι εμπρησμοί συναγωγών), όχι όμως το σύνολο των καταγγελιών, όπως αυτές για βιασμούς κοριτσιών. Εντούτοις, η επιστολή αυτή προκάλεσε την οργή της κοινοτικής ηγεσίας αφού ανέτρεπε μέρος των επιχειρημάτων της, εξασφάλισε όμως στον αρχιραβίνο ακρόαση από το βασιλιά Γεώργιο, στον οποίο είχε την ευκαιρία να εκθέσει τις καταγγελίες που δεν είχε διαψεύσει.¹⁰

Η κυβέρνηση Βενιζέλου αντιλαμβανόμενη τον κίνδυνο εμπλοκών στο διεθνές επίπεδο, στο ζήτημα της προσάρτησης της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος, προσπάθησε να εξασφαλίσει την υποστήριξη επιφανών παραγόντων των εβραϊκών κοινοτήτων της Παλαιάς Ελλάδας. Της αποστολής ηγείται ο Αβρ. Κωνσταντίνης, αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας και προσωπικός φίλος του Ελευθερίου Βενιζέλου.

Η αντιπροσωπεία διαβεβαίωσε τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης τόσο για τις καλές προθέσεις του Βενιζέλου όσο και για τις άριστες συνθήκες συμβίωσης με τους Έλληνες. Αμέσως μετά την επίσκεψη αυτή, η κυβέρνηση εξήγγειλε μια σειρά από ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης, στην προσπάθειά της να καθησυχάσει τους φόβους τους για τον κίνδυνο του «εξελληνισμού» της πόλης. Τα μέτρα αυτά θα άρχιζαν να ισχύουν μετά την οριστική προσάρτηση της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος και πράγματι τέθηκαν σε εφαρμογή αμέσως μετά τον Ιανουάριο του 1914.

Οι σημαντικότερες από τις ρυθμίσεις αφορούσαν: α) τη δυνατότητα εξαγοράς της υποχρέωσης για στρατιωτική θητεία, χωρίς απώλεια των πολιτικών δικαιωμάτων, β) τη διατήρηση της αργίας του Σαββάτου για την πόλη της Θεσσαλονίκης, γ) το δικαίωμα της διατήρησης του ισχύοντος ως τότε λογιστικού συστήματος στην ισπανοεβραϊκή γλώσσα.¹¹

Όμως, η περίπτωση της συγκρότησης και της παρουσίας της αντιπροσωπείας αυτής στη Θεσσαλονίκη είναι διαφωτιστική για τον τρόπο, το είδος και την ποιότητα των πληροφοριών που μετέδιδαν οι κατά τεκμήριο αξιόπιστοι μάρτυρες της εποχής και κατά συνέπεια, για το είδος και την ποιότητα των στοιχείων που σήμερα είναι διαθέσιμα. Όπως αναφέρει ο Bernard Pierron,¹² «Η αντιπροσωπεία αυτή, έχοντας πλήρη επίγνωση του ρόλου που καλείται να παίξει στις δραματικές αυτές σελίδες της ιστορίας, έχει επικεφαλής κάποιον Κωνσταντίνη, που δεν διαφεύγει την προσοχή του Γ. Νεχαμά,¹³ ο οποίος καθόλου δεν τον συμπαθεί [...]». Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί ότι αυτός ο «κάποιος Κωνσταντίνης»,¹⁴ εκτός της προσωπικής φιλίας του με τον Ελ. Βενιζέλο και των επιχειρηματικών του επιτυχιών, υπήρξε υποψήφιος του Κόμματος Φιλελευθέρων στις εκλογές του 1915, στην εκλογική περιφέρεια Θεσσαλονίκης (παρόλο που δεν είχε καμιά σχέση με την πόλη και την περιοχή) και ότι στα εκλογικά τμήματα της πόλης κατέλαβε τη δεύτερη θέση του συνδυασμού των Φιλελευθέρων με 4.627 θετικές ψήφους (σφαιρίδια). Είναι προφανές ότι η διαφορά

αντιλήψεων στο ζήτημα της τύχης της Θεσσαλονίκης οδηγεί τον Νεχαμά στις μεροληπτικές και απαξιωτικές κρίσεις του για τον Αβραάμ Κωνσταντίνη.

Παρ' όλη την προσπάθεια της κυβέρνησης να πείσει τον εβραϊκό πληθυσμό της Θεσσαλονίκης για τις «φιλοεβραϊκές» προθέσεις της, στην οποία επιστρατεύτηκε και το βασιλικό ζεύγος, η πλειονότητα των Εβραίων αντιμετώπιζε αρνητικά την προοπτική της προσάρτησης της πόλης στο ελληνικό κράτος. Ο εβραϊκός πληθυσμός όμως είχε αρκετούς λόγους για να αποτιμά την κατάσταση και τις προοπτικές αρνητικά. Μέχρι την κατάληψη της Θεσσαλονίκης από τον ελληνικό στρατό, η πόλη αυτή είχε μια παγκόσμια μοναδικότητα: ήταν μια εβραϊκή (σεφαραδίτικη) πόλη, όπου το εβραϊκό στοιχείο έλεγχε σχεδόν απολύτως τις πάσης φύσεως δραστηριότητες (και κυρίως τις οικονομικές), με συγκροτημένη κοινωνική διάρθρωση, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε με την εβραϊκή παρουσία στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.¹⁵ Δικαίως λοιπόν, η Θεσσαλονίκη αποκαλούνταν και «Νέα Ιερουσαλήμ». Δεν αποτελεί υπερβολή ο ισχυρισμός ότι η οθωμανική Θεσσαλονίκη αποτελούσε την εφαρμογή στην πράξη του οράματος για τη συγκρότηση του εβραϊκού κράτους. Το μόνο που έλειπε για την πλήρη εφαρμογή του ονείρου ήταν και η πολιτική κυριαρχία.¹⁶ Έτσι, δεν είναι καθόλου παράξενο το γεγονός ότι για πολλούς Θεσσαλονικείς Εβραίους η μετανάστευση προς την Παλαιστίνη έμοιαζε ακατανόητη.

Με την ενσωμάτωση όμως της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος τα δεδομένα άλλαξαν. Για τους σιωνιστές, η αντίθεση στον ελληνικό εθνικισμό ήταν προφανής και δεδομένη, οι αφομοιωτικοί, οι οποίοι ως τότε θεωρούσαν ως μόνη πατρίδα τους το οθωμανικό κράτος, έμειναν για αρκετό διάστημα μετέωροι, οι δε σοσιαλιστές, παρακινούμενοι από την ευμενή στάση της Διεθνούς απέναντι στη Νεοτουρκική Επανάσταση, θεωρούσαν ότι το εθνικό ζήτημα στα Βαλκάνια όφειλε να υποταχθεί στην προοπτική της σοσιαλιστικής αναδιάρθρωσης της οθωμανικής κοινωνίας.¹⁷ Σε ό,τι αφορά τέλος, το οικονομικό στοιχείο, η ενσωμάτωση της πόλης σε κάποιο εθνικό κράτος - και κυρίως στο ελληνικό - αποτελούσε μια τεράστια έκτασης οικονομική καταστροφή για τους Εβραίους εμπορευόμενους. Όπως είχε δείξει η εμπειρία της Θεσσαλίας, η αποχώρηση των έως τότε επικυρίαρχων είχε ως συνέπεια την απώλεια όλων των χρεών, αφού οι νέοι επικυρίαρχοι ούτε μπορούσαν ούτε ενδιαφέρονταν να αποζημιώσουν τους πιστωτές. Το λιμάνι της πόλης, γύρω από το οποίο περιστρεφόταν η επαγ-

γελματική ζωή χιλιάδων Εβραίων (από τους πλούσιους επιχειρηματίες και τραπεζίτες μέχρι τους πάμφτωχους χαμάληδες του λιμανιού), ήταν καταδικασμένο σε μαρasmus, αφενός λόγω της απώλειας της ενδοχώρας του, αφετέρου λόγω της ύπαρξης πλέον και άλλων σημαντικών και ανταγωνιστικών λιμανιών στον ελληνικό χώρο. Τέλος, η προσάρτηση της Θεσσαλονίκης στο ελληνικό κράτος, σε συνδυασμό με την απώλεια των ευρωπαϊκών εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, θα μετέτρεπε την έως τότε βαλκανική πρωτεύουσα από επίκεντρο των οικονομικών δραστηριοτήτων της τεράστιας ενδοχώρας σχεδόν σε μεθοριακή πόλη αφού σε απόσταση λιγότερη από 70 χιλιόμετρα θα υπήρχαν συνοριακοί σταθμοί.

Στο διάστημα από την κατάληψη της πόλης μέχρι την έναρξη της Διάσκεψης Ειρήνης στο Λονδίνο, όλα τα βαλκανικά κράτη με έντονες προπαγανδιστικές κινήσεις επιδίωκαν να προσεταιριστούν τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης.¹⁸ Για όλους αυτούς τους λόγους, η εβραϊκή κοινωνία της Θεσσαλονίκης επιδίωξε, αρχικά, την επιστροφή στο status quo ante και εν συνεχεία κινήθηκε δραστήρια για την προβολή των διαφόρων σχεδίων, είτε για την αυτονομία είτε για τη διεθνοποίηση της Θεσσαλονίκης και μέρους της ενδοχώρας της.

Το σχέδιο της διεθνοποίησης της Θεσσαλονίκης πρόβαλε μια αρκετά επεξεργασμένη πρόταση του αυστριακού Υπουργείου Εξωτερικών, ως συνέπεια της περίφημης «πίσης προς Ανατολάς» (Drang nach Osten), η οποία αποτελούσε βασικό στοιχείο της αυстро-ουγγρικής εξωτερικής πολιτικής εκείνη την εποχή. Ο σχεδιασμός προέβλεπε τη διεθνοποίηση των καζάδων της Θεσσαλονίκης και των Γιαννιτσών (400-600 τ. χλμ.), ενώ ο αντίστοιχος πληθυσμός θα προσέγγιζε τους 250.000 κατοίκους και θα τελούσε υπό τον έλεγχο των ξένων προξένων. Το σχέδιο αυτό, αν και υποστηρίχτηκε από όλες τις τάσεις του εβραϊσμού της Θεσσαλονίκης, συνάντησε την αντίθεση των διευθυντικών οργάνων των διεθνών εβραϊκών οργανισμών. Είναι χαρακτηριστικό ότι η Κεντρική Σιωνιστική Οργάνωση δεν στήριξε τις προτάσεις των Θεσσαλονικέων σιωνιστών, φοβούμενη ότι σε περίπτωση υιοθέτησης του σχεδίου, στην εβραϊκή κοινότητα, η οποία πλέον θα είχε πρωτεύοντα ρόλο, θα κυριαρχούσαν οι αντισιωνιστές.¹⁹

Την αντίθεσή τους σε αυτό το σχέδιο εξέφρασαν και οι άλλες δυνάμεις της εποχής (Αγγλία, Γαλλία κ.λπ.). Οι διαπραγματεύσεις στο Λονδίνο, στις 17 Μαΐου 1913, κατέληξαν στην ομώνυμη συνθήκη ειρήνης, σύμφωνα με την οποία το φλέγον ζήτημα του καθορισμού των συνόρων, των έως τότε Συμμάχων, θα λυνόταν με διαπραγματεύσεις. Κατ' αυτό τον τρόπο, η νέα κρίση στα Βαλκάνια είχε προγραμματιστεί. Δύο μέρες αργότερα υπογράφηκε η ελληνοσερβική συνθήκη αμυντικής συμμαχίας και στις 17 Ιουνίου 1913 ξεκίνησε ο Β' Βαλκανικός πόλεμος, ο οποίος έληξε με την ανακωχή της 17ης Ιουλίου. Με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) η Θεσσαλονίκη προσαρτήθηκε στην Ελλάδα.²⁰

Οι ιδρυτές στη Θεσσαλονίκη της Ομάδας προσκόπων Χακιά, στις αρχές του 20ού αιώνα.

Το νέο τοπίο – Η παρουσία της Φεντερασιόν

Με την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και την οριστική ενσωμάτωσή της στο ελληνικό κράτος, η ιδεολογική ζωή ανασυντάσσεται καθώς η πόλη πλέον αναλαμβάνει ένα διαφορετικό διοικητικό αλλά και πολιτικό ρόλο στο πλαίσιο του διευρυνόμενου ελληνικού κράτους. Η πολιτική αντιπαράθεση προσανατολίζεται και εντάσσεται στις κυρίαρχες διαμάχες του ελληνικού χώρου, όπου η Θεσσαλονίκη, ως τόπος ιδεολογικής ζύμωσης αλλά και ως πολιτικό σύμβολο, αποκτά ιδιαίτερος σημαντική θέση.

Η εβραϊκή κοινότητα, με αργά βήματα, προσαρμόζεται στη νέα πραγματικότητα: πολλοί εύποροι αστοί προσανατολίζονται είτε στη φυγή προς άλλες χώρες (κυρίως προς τη Γαλλία) είτε στην απόκτηση κάποιας ευρωπαϊκής υπηκοότητας, την οποία χορηγούν με μεγάλη ευκολία οι προξενικές αρχές των ευρωπαϊκών κρατών. Τα μεσαία στρώματα προσπαθούν να προσαρμόσουν τις δραστηριότητες τους στις νέες συνθήκες, ενώ τα λαϊκά στρώματα επιχειρούν -με αρκετή καθυστέρηση- να διεκδικήσουν τις προϋποθέσεις για την επιβίωσή τους.

Η Φεντερασιόν, μετά την οριστική προσάρτηση της πόλης, εγκαταλείπει την ιδέα της αυτονομίας της περιοχής και αντιμετωπίζει με ρεαλισμό την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί. Αντιλαμβανόμενη τον κίνδυνο της αποκοπής από το ελληνικό εργατικό στοιχείο

Οι Εβραίοι ψαράδες στη Θεσσαλονίκη. Αρχές 20ού αι.

- στο οποίο, ως τότε, είχε ελάχιστη επιρροή-, στρέφεται προς τη σύνδεσή της με το ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα και στον προσεταιρισμό των ελληνικών εργατικών στρωμάτων της πόλης. Το Μάρτιο του 1914 ξεσπά η μεγάλη καπνεργατική απεργία στη Θεσσαλονίκη, στις Σέρρες και στη Δράμα. Στην απεργία, εκτός από τους Εβραίους και τους Τούρκους εργάτες συμμετέχουν και οι Έλληνες, οι οποίοι αποδέχονται τον καθοδηγητικό ρόλο της Φεντερασιόν. Ο αριθμός των απεργών ξεπερνά στη Μακεδονία τους 32.000.²¹ Κατ' αυτό τον τρόπο η Φεντερασιόν καταφέρνει να εδραιώσει τη θέση της ως κυρίαρχη έκφραση του εργατικού κινήματος στη Θεσσαλονίκη και τη Μακεδονία. Ταυτόχρονα όμως έχει να αντιμετωπίσει το ιδιαιτέρως χαμηλό επίπεδο ιδεολογικής συγκρότησης των σοσιαλιστικών οργανώσεων της Παλαιάς Ελλάδας, οι οποίες συνθλίβονται από το βενιζελισμό και το όραμα της εθνικής ολοκλήρωσης.²² Άλλωστε, στον πλέον προνομιακό για τη Φεντερασιόν χώρο, στη Μακεδονία, η μαζική συμμετοχή των Ελλήνων εργατών στις απεργιακές κινητοποιήσεις -όπως αυτή των καπνεργατών το Μάρτιο του 1914- δεν ξεπερνά το επίπεδο μιας πρώτης συνδικαλιστικής συνειδητοποίησης, η οποία όμως οφείλει να αποδεικνύει, ακόμη και έναντι συκοφαντών, την πατριωτική τους στάση.²³

Η αντίδραση της ιθύνουσας ελίτ (στην οποία συμμετέχουν και Εβραίοι²⁴) στην παρουσία της Φεντερασιόν είναι ιδιαιτέρως σκληρή. Ανεξαρτήτως της συμμετοχής και των Ελλήνων εργατών στις απεργιακές κινητοποιήσεις, η Φεντερασιόν παραμένει μια εβραϊκή σοσιαλιστική οργάνωση, της οποίας ηγείται ο «Βούλγαρος» Μπεναρόγια. Οι ελληνικές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης, με την εθνικιστική Νέα Αλήθεια και τη βενιζελική Μακεδονία στην πρωτοπορία, αναλαμβάνουν να διαφωτίσουν τον πληθυσμό για τη Φεντερασιόν. Η εκστρατεία της Νέας Αλήθειας σύ-

ντομα μετατρέπεται σε αντιεβραϊκή. Τις πρώτες μέρες της καπνεργατικής απεργίας η εφημερίδα «αποκαλύπτει» ότι επειδή η σημαία της Διεθνούς είναι κόκκινη, είναι προφανές ότι οι απάτριδες Εβραίοι σοσιαλιστές είναι όργανα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.²⁵

Μετά το νικηφόρο, για τους απεργούς, τέλος της καπνεργατικής απεργίας, η ιθύνουσα ελίτ αντέδρασε θέλοντας να δείξει, τόσο προς το εργατικό κίνημα όσο και προς τους Εβραίους σοσιαλιστές, τα περιορισμένα όρια της ανοχής της. Η αστυνομία, εκτός από τις συχνές έρευνες στα γραφεία της Φεντερασιόν για τη σύλληψη «Βουλγάρων κομιτατζήδων», στις 27.5.1914 συνέλαβε τον Αλ. Αρδίττι, διευθυντή του δημοσιογραφικού οργάνου της Φεντερασιόν «επί εξυβρίσει διά του τύπου της Α.Μ. του Βασιλέως», ενώ στις 7.6.1914, συνελήφθησαν οι Αβρ. Μπεναρόγια και ο Γιονά. Ο μεν Αρδίττι καταδικάστηκε, το Σεπτέμβριο του 1914, σε ενός έτους φυλάκιση και παρέμεινε στις φυλακές, ενώ ο Μπεναρόγια και ο Γιονά εκτοπίστηκαν στη Νάξο για δύο μισι χρόνια, με βάση το νόμο περί καταπολέμησης της ληστείας.²⁶ Η εκτόπιση αυτή είναι η πρώτη στην ιστορία του εργατικού κινήματος. Παρ' όλες αυτές τις αντιδράσεις και τις διώξεις, η Φεντερασιόν θα παίξει σημαντικό ρόλο στη συγκρότηση της ΓΣΕΕ (28 Οκτωβρίου 1918) και του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος της Ελλάδος (ΣΕΚΕ, Νοέμβριος 1918).

Υποσημειώσεις:

1. Μία ενδεικτική περίπτωση αυτού του τρόπου οργάνωσης της κοινοτικής δράσης κάθε εθνοτικής ομάδας αποτελούσαν τα νοσοκομεία που λειτουργούσαν στη Θεσσαλονίκη τα τελευταία χρόνια της τουρκοκρατίας, πολλά από τα οποία μάλιστα λειτουργούν και σήμερα. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν: α) το τουρκικό νοσοκομείο, χτισμένο το 1902, το σημερινό ΓΝΘ Άγιος Δημήτριος (Δημοτικό), β) το Χιρς, της Ισραηλιτικής Κοινότητας χτισμένο το 1908, σήμερα Ιπποκράτειο, γ) το ιταλικό, 1894, σήμερα Λοιμωδών, δ) το γαλλικό, 1893,

- λειτούργουσε έως τα τέλη του 1999 ως Άγιος Παύλος, ε) το τουρκικό στρατιωτικό νοσοκομείο, τέλη 19ου αιώνα, σήμερα 424 Σ.Ν., στ) το ρωσικό (1910) έως το 1975, σήμερα Δημόσιο Μαιευτήριο. Βλ. Σταύρος Κ. Πολυζωίδης, Νοσηλευτικά 82 ιδρύματα της Θεσσαλονίκης, εκδ. Ι.Σ.Θ., Θεσσαλονίκη 1998.
2. Βλ. B. Pierron, Εβραίοι και Χριστιανοί στη νεώτερη Ελλάδα, Πόλις, Αθήνα 2004, σ. 60. Επίσης, βλ. την εκτενή αναφορά για το πογκρόμ της Κέρκυρας (1891) και άλλες αντιεβραϊκές ενέργειες στον ελλαδικό χώρο την περίοδο αυτή σ. 48 κ.ε.
 3. Ρ. Μόλχο, Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης 1865 - 1919, Θεμέλιο, Αθήνα 2001, σ. 231.
 4. Ρ. Μόλχο, στο ίδιο. Β. Pierron, ό.π., σ. 87 κ.ε.
 5. Ο Μπεναρόγια σημειώνει ότι μετά την ανακίνηση του Κρητικού Ζητήματος «Εις τα συλλαλητήρια των εξαγριωθέντων Τούρκων ηναγκάζοντο οι Έλληνες να ομιλούν εναντίον της Ελλάδος. Και πράγματι τινές εκ των Θεσσαλονικέων προκρίτων επιγουράρησαν ως ρήτορες των τουρκικών συλλαλητηρίων. Μόνον η μικρά Φεντερασιόν των ισραηλιτών ετόλμησε εν ονόματι των δικαιωμάτων των εθνότητων να διατυπώσει την γνώμη ότι ο Κρητικός λαός έχει το δικαίωμα ν' αποφασίσει διά την τύχη του [...]» Βλ. Αβρ. Μπεναρόγια, Η πρώτη σταδιοδρομία του ελληνικού προλεταριάτου, Ολκός, Αθήνα, σ. 67.
 6. Βλ. Σπύρος Μαρκέτος, «Η ενσωμάτωση της σεφαραδικής Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα», στο Ο ελληνικός εβραϊσμός, Επιστημονικό Συμπόσιο, 3 και 4 Απριλίου 1998, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα 1999, σ. 65 κ.ε.
 7. Βλ. Ρ. Μόλχο, ό.π., σ. 243.
 8. Βλ. B. Pierron, ό.π., σ. 93.
 9. Παρατίθεται στο Κ. Σκορδύλη, «Βαλκανικοί πόλεμοι και εβραϊκό ζήτημα», Ίστωρ, τεύχ. 9, Τροχαλία, Δεκέμβριος 1996, σ. 131.
 10. Βλ. B. Pierron, ό.π., σ. 97 κ.ε.
 11. Βλ. Rena Molho, «Venizelos and the Jewish Community of Salonika 1912-1919», Journal of the Hellenic Diaspora, Vol. XIII, 3 και 4, σ. 115-116.
 12. Βλ. B. Pierron, ό.π., σ. 99 κ.ε.
 13. Ο Ιωσήφ (Γιοζέφ) Νεχαμά υπήρξε από τους σημαντικότερους διανοούμενους της Θεσσαλονίκης. Επιρρεασμένος από τις θέσεις του Ζωρές, υπήρξε ο κύριος εκπρόσωπος του ουμανιστικού σοσιαλισμού. Ήταν από τους πρωτεργάτες της ίδρυσης της Φεντερασιόν. Σθεναρός αντισιωνιστής, υπήρξε πρόεδρος των σχολείων της Αλλιάνς στη Θεσσαλονίκη και προωθούσε την αφομοιωτική πολιτική της Αλλιάνς. Η αλληλογραφία του Νεχαμά με την έδρα της Αλλιάνς στη Γαλλία είναι τεράστια και βασική πηγή πληροφοριών για την εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης. Έγραψε την Ιστορία των ισραηλιτών της Σαλονίκης. Αρθρογραφούσε επίσης με το ψευδώνυμο «ΡΙζάλ». Πρωτοστάτησε και υπήρξε ένθερμος θιασώτης της προσπάθειας για διεθνοποίηση της Θεσσαλονίκης.
 14. Για τον Αβραάμ Κωνσταντίνη, βλ. Σπύρος Βοβολίνης και Κωνσταντίνος Βοβολίνης, Μέγα Ελληνικών Βιογραφικών Λεξικόν, εκδ. «Βιομηχανικής Επιθεωρήσεως», τόμ. Γ', Αθήνα 1958, σ. 362-369.
 15. Βλ. Γ. Νεχαμά, Ιστορία των Ισραηλιτών της Σαλονίκης, Τομέας μετάφρασης του Τμήματος Γαλλικής του Α.Π.Θ., Ισραηλιτική Κοινότητα Θεσσαλονίκης - University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000.
 16. Βλ. Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, «Οι εθνικές μειονότητες», στο Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα, τόμ. Β2, «1922 - 1940, Ο Μεσοπόλεμος», σ. 16 κ.ε.
 17. Βλ. Georges Haupt, «Εισαγωγή στην Ιστορία της Φεντερασιόν» στο Αβρ. Μπεναρόγια, Η πρώτη σταδιοδρομία..., ό.π., σ. 28 κ.ε.
 18. Για τις ελληνικές, σερβικές, βουλγαρικές και αυστριακές θέσεις σχετικά με το ζήτημα, καθώς και για τη στάση των Διεθνών Εβραϊκών Οργανώσεων, βλ. Ρ. Μόλχο, ό.π., σ. 254 - 270. Επίσης Κ. Σκορδύλης, «Βαλκανικοί Πόλεμοι και εβραϊκό ζήτημα», Ίστωρ, Τροχαλία, τευχ. 9 (Δεκ. 1996), σ. 134 κ.ε.
 19. Βλ. Ρ. Μόλχο, ό.π., σ. 255.
 20. Όπως παρατηρεί η Λένα Διβάνη, «Η Ελλάδα αναγκάστηκε να επαναπροσεγγίσει τη Ρουμανία κατά τους βαλκανικούς πολέμους γιατί χρειαζόταν συμμάχους απέναντι στη Βουλγαρία». Βλ. Λ. Διβάνη, Ελλάδα και μειονότητες, Νεφέλη, Αθήνα 1995, σ. 97. Ενδεικτικό του τρόπου συγκρότησης των συμμαχιών, ενόψει των διαπραγματεύσεων του Βουκουρεστίου, είναι οι περίφημες επιστολές Βενιζέλου - Μαγιορέσκου (23.7.1913), με τις οποίες η Ελλάδα συγκατατέθηκε να παράσχει αυτονομία στα σχολεία και τις εκκλησίες των Κουτσοβλάχων «τας ευρισκομένας εν τοις μελλούσαις ελληνικαίς κτήσεσι [...]». Παρατίθεται από τη Λ. Διβάνη, στο ίδιο.
 21. Βλ. Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών (ΚΜΕ), Η σοσιαλιστική οργάνωση Φεντερασιόν Θεσσαλονίκης 1909 - 1918, Ζητήματα γύρω από τη δράση της, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1989, σ. 132 και 143 κ.ε.
 22. Για τις θέσεις των βασικότερων σοσιαλιστικών ομάδων της Παλαιάς Ελλάδας και την παραπέρα πορεία τους βλ. Σπ. Μαρκέτος, «Η Φεντερασιόν και η εδραίωση του ελληνικού σοσιαλισμού», στο Οι Εβραίοι στον ελληνικό χώρο: Ζητήματα ιστορίας στη μακρά διάρκεια, Πρακτικά του Α' Συμποσίου Ιστορίας, Θεσσαλονίκη, 23-24 Νοεμβρίου 1991, Γαβριηλίδης, Αθήνα 1995, σ. 163 κ.ε.
 23. Βλ. ΚΜΕ, ό.π., σ. 143 κ.ε. και ιδίως το σχετικό τηλεγράφημα του συνδικάτου Καβάλας, το οποίο παρατίθεται στη σ. 156.
 24. Η γαλλόγλωσση εβραϊκή εφημερίδα L'Indépendant, η οποία φαίνεται ότι την εποχή αυτή χρηματοδοτούνταν από το ελληνικό κράτος, αρνήθηκε να υποστηρίξει τους απεργούς. Βλ. Μ. Κονδυλάκης, Εφημεριδογραφία της Θεσσαλονίκης, University Studio Press/Εκφραση, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 494. ΚΜΕ, ό.π., σ. 153.
 25. Νέα Αλήθεια (31.3.1914).
 26. Αντ. Λιάκος, Η σοσιαλιστική εργατική ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν) και η σοσιαλιστική νεολαία. Τα καταστατικά τους, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 111.
- [ΟΔΗΜ. Δώδωσ ασχολείται με θέματα εκλογικής Κοινωνιολογίας. Διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Έχει γράψει: «Εκλογική γεωγραφία των μειονοτήτων. Μειονοτικά κόμματα στη Νότιο Βαλκανική». Το παραπάνω κείμενο αποτελεί κεφάλαιο από το βιβλίο του: «Οι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης στις εκλογές του Ελληνικού κράτους 1915 - 1936» (Εκδόσεις Σαββάλας, 2005). Το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος, όπως πάντα, διατηρεί τις δικές του θέσεις έναντι των απόψεων του συγγραφέα].

Η Εβραϊκή Κοινότητα Διδυμοτείχου

Επιμέλεια: ΑΓΓΕΛΙΚΗ Γ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Αντί Προλόγου

Πόλη γεμάτη μνήμες και ιστορική φόρτιση, πόλη με εθνικό παλμό, το Διδυμότειχο, είναι η «Βυζαντινή Πρωτεύουσα» της Ελλάδος και ο προμαχώνας των ελληνικών επάλξεων.

Πόλη σημαντική στρατηγικά και οικονομικά. Η διαχρονική αδιαφορία του ελλαδικού Κράτους για την ανάπτυξη του Διδυμοτείχου και της Θράκης γενικότερα, μολονότι είναι μια μελανή σκιά που προβληματίζει έντονα για το αύριο, ας μη μας ξεγελά. Οι ιστορικές και εθνικές παρακαταθήκες που κρύβει το Διδυμότειχο είναι ανεκτίμητες.

Από πολύ παλιά η πόλη κατοικούνταν ανέκαθεν από ποικίλες πληθυσμιακές ομάδες, που περιστοιχίζαν τον ελληνικό κορμό. Τσιγγάνοι, Μουσουλμάνοι, Αρμένιοι και Εβραίοι ζούσαν στην πόλη από την αρχή της ιστορίας της, σχηματίζοντας μια πολιτισμική κοινωνία.

Οι Εβραίοι του Διδυμοτείχου

Ενα πολύ ενδιαφέρον και σημαντικό κομμάτι του ιστορικού του γίνεσθαι αποτέλεσαν και οι Εβραίοι κάτοικοί του. Η Εβραϊκή Κοινότητα Διδυμοτείχου ήταν μια από τις παλαιότερες Κοινότητες του ελλαδικού χώρου και η μεγαλύτερη της Θράκης.

Στα χρόνια του Αυτοκράτορα Μέγα Δούκα Ιωάννη Στ' Καντακουζηνού, είχε ήδη σχηματισθεί μια Εβραϊκή Κοινότητα, πιθανότητα ελληνόφωνη - ρωμανιώτικη. Ο Καντακουζηνός, όπως και ο Ανδρόνικος Γ' Παλαιολόγος, είχαν μεταφέρει τις οικογένειές τους στην πόλη του Διδυμοτείχου, την οποία, ως γνωστόν, είχαν καταστήσει πρωτεύουσα του Κράτους, ανάμεσα στο 1321 και 1347. Χρόνια ταραγμένα και δύσκολα, σφραγισμένα από εμφύλιες διαμάχες και προδοσίες, στο λυκόφως μιας διχασμένης και καταρρέουσας Αυτοκρατορίας.

Λίγο αργότερα και αφού η πόλη είχε περάσει πλέον σε οθωμανικά χέρια, αναδεικνυόμενη μάλιστα σε προσωρινή πρωτεύουσα του Κράτους, επί Μουράτ Α', ο

Οικία του Νισήμ Ταραμπουλούς.

Εβραϊκό σπίτι που κατά τη διάρκεια της Κατοχής χρησιμοποιήθηκε ως Στρατοδικείο.

Οικία και κουκουλομάγαζο του Ελιέζερ Τζίβρε.

εβραϊκός πληθυσμός άρχισε να αυξάνεται, παράλληλα με τη σημαντικότητα της πόλης, ενισχυμένος και από την άφιξη Ασκεναζίμ Εβραίων από την Ουγγαρία και την Γαλλία.

Τα επώνυμα των κατοίκων της μαρτυρούσαν την έλευση αυτών των Εβραίων. Μάλιστα ιστορική σύμπτωση είναι πως ο τελευταίος Εβραίος κάτοικος Διδυμοτείχου, που απεβίωσε πριν λιγα χρόνια, ονομαζόταν Ισαάκ Εσκεναζή.

Εν τούτοις, οι Ασκεναζίμ σύντομα απορροφήθηκαν από το κύμα των Σεφαραδιτών, που ήρθε λίγο αργότερα, αφήνοντας μόνο ονόματα να θυμίζουν την έλευσή τους.

Ο Stanford Shaw, στην μελέτη του για τους Εβραίους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αναφέρει πως ανάμεσα στις πολλές πληθυσμιακές ομάδες, τα μέλη των οποίων μεταφέρθηκαν μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, ως «Σουργκούνηδες» –αναγκαστικά δηλαδή μετοικίσαντες– ήταν και μια πληθυσμιακή ομάδα Εβραίων από το Διδυμότειχο, που έχτισε Συναγωγή στην έκτοτε Ξακουστή και πολυπληθή εβραϊκή συνοικία του «Μπαλατά». Ασφαλώς, όχι ιδιαίτερα πολυάριθμη, η κοινότητα αυτή των Διδυμοτειχιτών Εβραίων χάθηκε στην πορεία του χρό-

νου, αφομοιωμένη από τη μεγάλη μάζα των ομοθρήσκων της που ζούσαν στην περιοχή. Την ίδια περίπου εποχή, μεγάλα κύματα Ασκεναζίμ κατέφθασαν πρόσφυγες στη γειτονική Αδριανούπολη.

Το 1470 από ιστορικές πληροφορίες μαθαίνουμε ότι αθρόα ήταν η μετακίνηση Εβραίων στη Θράκη γενικότερα, από τη Σερβία, Βοσνία, Βαυαρία, Ουγγαρία, Ιταλία, Γαλλία, Πολωνία και Ρωσία.

Μάλιστα στην Αδριανούπολη ήταν τόσο μεγάλος ο αριθμός των νεοφερμένων Εβραίων, που κατέστησαν την πόλη ως τη μεγαλύτερη Εβραϊκή Κοινότητα της Ευρώπης.

Τα μέλη της, τόσο στην Ανδριανούπολη όσο και στο Διδυμότειχο, ασχολούνταν κυρίως με το εμπόριο κρασιού, δερμάτων και υφασμάτων.

Αργότερα η Κοινότητα απορροφήθηκε από τη μάζα των ισπανοφώνων Εβραίων προσφύγων.

Η σημαίνουσα θέση του Διδυμοτείχου κατά την ύστερη Βυζαντινή περίοδο, σε συνδυασμό με τα παραπάνω, ενισχύει την υπόθεση ύπαρξης «Βυζαντινής Ελληνόφωνης» Εβραϊκής Κοινότητας.

Αυτή η νέα σχηματισθείσα Κοινότητα ονόμαζε την πόλη του Διδυμοτείχου «στα Λαδίνο Ντεμότικα».

Η Εβραϊκή Κοινότητα του Διδυμοτείχου, συνέχισε τον κύκλο της στους επόμενους αιώνες.

Ο Τούρκος περιηγητής –ιστορικός Εβλιγά, μνημονεύοντας στα κείμενά του τις διάφορες συνοικίες του Διδυμοτείχου, αναφέρει δώδεκα τον αριθμό, συμπεριλαμβάνει δε σε αυτές και μια με το όνομα «Γιαουντιλέρ», δηλαδή «τα Εβραϊκά».

Στους εκκλησιαστικούς κώδικες της Μητρόπολης Διδυμοτείχου διαβάσαμε πως οι Εβραϊκές οικογένειες περί το 1830, τριάντα περίπου στον αριθμό, κατοικού-

Μνήματα στο εβραϊκό νεκροταφείο.

σαν στα νοτιοανατολικά κυρίως του μεγάλου Τεμένους Βαγιαζήτ και πλησίον του ελληνορθόδοξου ναού της Παναγίας (Κοίμηση της Θεοτόκου). Διαβάζουμε λοιπόν στους κώδικες πως η Συνοικία αυτή αναφέρεται ως «Γιαχουδή ρουμ μαχαλεσί», δηλαδή «Εβραιοελληνική συνοικία».

Στα μέσα του 19ου αιώνα, οπότε το Διδυμότειχο έχει εισέλθει πλέον σε φάση ανάκαμψης, ο εβραϊκός πληθυσμός αριθμεί περίπου στα πεντακόσια (500) άτομα.

Επομένως, μπορούμε να μιλάμε για μια εκτενή Εβραϊκή Συνοικία, η οποία δεν είχε βέβαια καμία σχέση με το γκέτο, αλλά συγκροτήθηκε από την επιλογή ομόθρησκων συμπολιτών να συγκεντρωθούν γύρω από το θρησκευτικό τους Κέντρο (Συναγωγή) και σε ένα χώρο που βρισκόταν κοντά στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Κάτι ανάλογο δηλαδή με τη Χριστιανική Ενορία.

Η Ισραηλιτική Κοινότητα άρχισε έκτοτε να εκπροσωπείται στο Επαρχιακό Συμβούλιο του Διδυμοτείχου, το Kaza meclisi.

Το Επαρχιακό Συμβούλιο ήταν ένας εκ των σημαντικότερων θεσμών των Οθωμανικών μεταρρυθμίσεων του 19ου αιώνα και είχε μικτή σύνθεση, αποτελούμενο από μέλη της ηγεσίας όλων των εθνικών ομάδων, των “millet”.

Στο «έμπα» του 20ού αιώνα η Εβραϊκή - Ισραηλιτική Κοινότητα Διδυμοτείχου, γνωρίζει μέρες ανάπτυξης και ακμής.

Ενδεικτικό είναι και το ότι όταν στα 1912 και 1913 επισκέφθηκε την πόλη ο τσάρος της Βουλγαρίας Φερδινάνδος, φιλοξενήθηκε στην άνετη και μεγαλοπρεπή οικία του Ισραηλίτη Ραφαήλ Γεουδά Μπεχάρ. Στο ίδιο σπίτι έμεινε επίσης και ο Βασιλιάς της Ελλάδας Αλέξανδρος, την 8η Ιουλίου 1920, καθώς και πολλοί άλλοι επίσημοι επισκέπτες της πόλης.

Η ενσωμάτωση του Διδυμοτείχου στην Ελληνική Επικράτεια το 1920, επιτάχυνε την ανάπτυξη της Εβραϊκής - Ισραηλιτικής Κοινότητας και την πληθυσμιακή της αύξηση, η οποία έφθασε στο απόγειό της, όταν ο αριθμός των μελών της Κοινότητας έφθανε τις χίλιες ψυχές.

Η Συναγωγή

Κατά τον Αρχιμανδρίτη Νικόλαο Βαφειδή, που συνέγραψε το χρονικό της Εβραϊκής - Ισραηλιτικής Κοινότητας Διδυμοτείχου, στα 1862 υπήρχε μια πρόχειρη Συναγωγή, στην περιοχή

της τουρκικής σχολής. Φαίνεται, πως τα χρόνια εκείνα, κατοικούσαν στη γύρω περιοχή εβραϊκές, αλλά και μουσουλμανικές οικογένειες.

Στα μετέπειτα χρόνια, όταν είχε ήδη χτιστεί η νέα μεγάλη Συναγωγή, το κτήριο αυτό της παλιάς Συναγωγής εξακολουθούσε να υφίσταται, χρησιμοποιούμενο πιθανότητα ως «Μιντράς», πρόχειρος δηλαδή ευκτήριος οίκος.

Η καινούρια Μεγάλη Συναγωγή βρισκόταν επί της σημερινής οδού Κατσαντώνη και συγκροτούσε μαζί με το γειτονικό σχολείο και τα γραφεία, ένα ιδιαίτερο, ζωντανό κοινοτικό κέντρο.

Ήταν χτισμένη σε «σεφαραδίτικο ρυθμό», τετράγωνη με θόλο στην οροφή.

Τέσσερις κολόνες στο μέσον σχημάτιζαν μεταξύ τους αψίδες και περιστοιχίζαν το βήμα. Ακριβώς απέναντί του βρισκόταν το «εχάλ», το ιερό. Στη δυτική πλευρά υπήρχε εξώστης που χρησίμευε ως γυναικωνίτης. Το 1924 το κτήριο της Συναγωγής ανακατασκευάστηκε ριζικά.

Στα δεξιά της Συναγωγής υπήρχε μια δεύτερη αυτόνομη αίθουσα, που χρησιμοποιούνταν για θρησκευτικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Ωραίο και επιβλητικό κτίσμα με κύριο δομικό υλικό το τούβλο. Η Συναγωγή του Διδυμοτείχου σηματοδότησε τη μετάβαση μιας δυναμικής και δραστήριας Κοινότητας στη σύγχρονη εποχή.

Στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και μέχρι περίπου το 1960, η κενή πλέον Συναγωγή χρησιμοποιήθηκε από τη Μητρόπολη ως χώρος στέγασης των κατηχητικών της Σχολείων.

Επίσης στέγασε δραστηριότητες των τοπικών ομάδων του Σώματος των Ελληνίδων Οδηγών.

Το κτήριο αφέθηκε στο έλεός του, χωρίς να συντηρηθεί καθόλου. Τα τελευταία χρόνια τα παιδιά της γειτονιάς έμπαναν μέσα ανεξέλεγκτα και έπαιζαν, με κίνδυνο να τραυματισθούν, καθώς η παλαιά ξυλεία είχε φθαρεί τελείως.

Αποτέλεσμα της εγκατάλειψης ήταν να κατεδαφιστεί το 1985, κατά την άποψή μας απόφαση μάλλον επιπόλαια.

Από τους ραβίνους που θήτευσαν στη Συναγωγή του Διδυμοτείχου γνωρίζουμε τον Σολομώντα Αζούζ, που παρέμεινε στο αξίωμά του επί σειρά ετών και ως το 1931 και στη συνέχεια τον Ιάκωβο Αλκαμπές, που θήτευσε μέχρι το 1941.

Σήμερα, ψάχνοντας για τη Συναγωγή, θα βρει κανείς ένα χέρσο οικόπεδο.

Από το εξαίρετο κτίσμα δεν απέμενε πλέον τίποτε,

αφού όπως προαναφέραμε κατεδαφίστηκε, δυστυχώς. Στη θέση του σήμερα συναντάμε μνημείο πολυτελές, στη μνήμη των χαμένων Εβραίων.

Το οικόπεδο παραμένει έκτοτε αδιαμόρφωτο και μονάχα δύο τοίχοι, ένας στη βάση της Συναγωγής και ένας σε μια γωνία, καθώς και το πολύχρωμο μωσαϊκό ενός τμήματος του δαπέδου της, θαμμένο όμως κάτω από δεκαπέντε πόντους χώμα και άμμο, έχουν απομείνει από σύμπτωση...

Κοινωνική Σύνθεση – Οικονομική Ζωή

Ποια ήταν όμως η κοινωνική σύνθεση των Εβραίων του Διδυμοτείχου και ποιες οι επαγγελματικές τους ασχολίες;

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Alliance Israelite Univerelle, ο ενεργός πληθυσμός των Εβραίων του Διδυμοτείχου το 1897 αποτελούνταν από 25 μπακάληδες, 16 ιδιοκτήτες εμπορικών καταστημάτων, 31 πλανόδιους μικροπωλητές, 27 εμποροϋπαλλήλους αλλά και σε μικρότερο αριθμό ράπτες, τσαγκάρηδες, νερουλάδες, καθώς και αργυραμοιβούς (σαράφηδες) και έναν τραπεζίτη.

Ένας μικρός αριθμός οικογενειών του Διδυμοτείχου ανήλθε στα υψηλότερα οικονομικά στρώματα, ασχολούμενος με το εξαγωγικό εμπόριο, κυρίως του μεταλλίου της περιφέρειας.

Οι παλαιότεροι θυμούνται και μια πρωτότυπη επιχείρηση ψυγείου - παγοποιείου, κοντά στο Διοικητήριο της πόλης. Την αναφέρουν ως «Μποσχανά», που είναι

παραφθορά της τουρκικής λέξης Bushane. Πιθανότατα ανήκε στην οικογένεια του Αλμπέρτου Ντε Τολέδο.

Αναφέρεται ακόμη άλλη μια παρόμοια εβραϊκή επιχείρηση ψυγείων πάγου, αυτή του Χαΐμ Εργάς.

Ανάμεσα σε όλους, ξεχωριστή ήταν η οικογένεια Τζίβρε, η οποία ήταν και πολυάριθμη.

Οι Τζίβρε, που οι γενάρχες τους ήρθαν από την Αδριανούπολη στις αρχές του 19ου αιώνα, έπαιζαν πάντοτε πρωτεύοντα ρόλο στα διοικητικά πράγματα της Κοινότητας, της οποίας Πρόεδρος ήταν συνήθως ο αρχηγός της οικογένειας Τζίβρε, ενώ παράλληλα στη Σχολική Εφορεία συμμετείχε πάντα ένας Τζίβρε.

Οι δε Νισήμ και Ελιέξερ Τζίβρε, πατέρας και γιος, κορυφαίοι εξαγωγείς μεταξιού, διοικούσαν την Κοινότητα επί πενήντα σχεδόν χρόνια.

Δυστυχώς για την οικογένεια Τζίβρε, πλήρωσε πολύ βαρύ φόρο αίματος στο Ολοκαύτωμα. Εκατόν πενήντα τουλάχιστον άτομα από το Διδυμότειχο και την περιοχή του με το επώνυμο Τζίβρε δεν ξαναγύρισαν ποτέ από την Πολωνία.

Εκπαίδευση

Η πορεία των εκπαιδευτικών πραγμάτων της Ισραηλιτικής Κοινότητας Διδυμοτείχου ήταν συνυφασμένη με την ουσιαστική ανάπτυξη της.

Η θρησκευτική διδασκαλία του Ταλμούδ Τορά από τους ραβίνους μέσα στη Συναγωγή, οι οποίοι ως τα μέσα τουλάχιστον του 19ου αιώνα, παράλληλα με

τα λειτουργικά τους καθήκοντα δίδασκαν στα παιδιά λιγοστά γράμματα, σταδιακά παραχώρησε τη θέση της σε σύγχρονα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Τα πρώτα εκείνα χρόνια τα παιδιά μάθαιναν μονάχα προσευχές, καθώς και γραφή και ανάγνωση της μητρικής τους γλώσσας, της Λαδίνο (ισπανοεβραϊκής).

Ευγενής άμιλλα στις Εβραϊκές Κοινότητες της Θράκης, ώθησε τους παράγοντες του Διδυμοτείχου να κάνουν το βήμα.

Στα 1883 μαρτυρείται η

Οικία του Ιατρού Μάρκου Ναχόν

ίδρυση ενός σύγχρονου Δημοτικού Σχολείου και στο 1884, υπό την αιγίδα της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας της πόλης, η λειτουργία μιας Τεχνικής Σχολής, που κατάρτιζε τους νέους σε χρήσιμα και προσοδοφόρα χειρωνακτικά επαγγέλματα.

Το 1894 το Ισραηλιτικό σχολείο αναγνωρίζεται επίσημα από το Κράτος, ως Δημόσια Σχολή.

Η Alliance Israelite Universelle, νεωτεριστικό ρεύμα από τη Γαλλία, ένας σημαίνων οργανισμός, θα φέρει νέο άνεμο στο σχολείο, ενισχύοντάς το οικονομικά κυρίως, αναλαμβάνοντας και τυπικά την λειτουργία του.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματά του καθορίζονταν αποκλειστικά από την Alliance, η οποία παρείχε στα Εβραϊόπουλα εκπαίδευση ανάλογη με εκείνη των γαλλικών Δημοσίων Σχολείων. Η γαλλική γλώσσα και κουλτούρα κυριαρχούσαν, αλλά υπήρχε προσθήκη στο ωρολόγιο πρόγραμμα, μάθημα της εβραϊκής γλώσσας, της τουρκικής γλώσσας, αργότερα της βουλγαρικής και περί τα τέλη του 19ου αιώνα της ελληνικής.

Τα παιδιά αποφοιτώντας από το σχολείο αυτό, είχαν αποκτήσει ένα υψηλό για τα δεδομένα επαρχιακής πόλης πολιτιστικό επίπεδο, ενώ παράλληλα αποκτούσαν συνείδηση της εβραϊκής τους ταυτότητας.

Στα 1911 ανηγέρθη νέο σχολικό κτήριο, το καμάρι της Κοινότητας. Πλήρης εξατάξια Δημοτική Σχολή, με αίθουσες εκδηλώσεων, διαλέξεων και δεξιώσεων, ως και θεατρική σκηνή, μαγειρεία και επιμελητήρια για τα άπορα εβραϊόπουλα.

Διέθετε επίσης ιδιαίτερο νηπιακό τμήμα, γεγονός πρωτοποριακό για τα δεδομένα της εποχής.

Το επίτευγμα θεωρήθηκε τόσο σπουδαίο, ώστε η Ισπανοεβραϊόγλωσση εφημερίδα της Ανδριανούπολης “La Boz de la Verdad” (Η φωνή της Αλήθειας) χαρακτήριζε την Εβραϊκή Κοινότητα Διδυμοτείχου ως «Κοινότητα Πρότυπο».

Πρώτος Διευθυντής του Σχολείου αυτού ήταν ο Ι. Barisha και από το 1903 ο Μωϋς Φράνκο, άνθρωπος

με ξεχωριστή μόρφωση, που παρά τη μικρή παραμονή του στη διεύθυνση, τάρaxε τα νερά της μικρής πόλης.

Αργότερα στη διεύθυνση τον διαδέχθηκε ο Νισήμ Guezon, ο οποίος παρέμεινε στη θέση αυτή μέχρι και το 1908.

Μετά την ενσωμάτωση του Διδυμοτείχου στο

Ελληνικό κράτος το 1920, κόσμησε με την διδασκαλία του τη Σχολή ο Ιωσήφ Πεσσάχ.

Στη Σχολή επίσης δίδαξε και ο Ηλίας Μπαρτζιλάι, μετέπειτα Αρχιρραβίνος Αθηνών.

Διάδοχος του Μπαρτζιλάι ήταν ο Ιωσήφ Αλμπαλάχ και τέλος, ως το 1943, διευθυντής της Σχολής ο Νισήμ Αλκαλάι.

Στη Σχολή επίσης δίδαξαν ο Σαμουήλ Ναχόν, ο Ιωσήφ Ρεϊτάν, δάσκαλος της γαλλικής και τρεις Έλληνες δάσκαλοι της ελληνικής γλώσσας, η Τσακίρη - Αγγέλη Μαρίκα, η Τσιγγά - Σαρόγλου Ελένη και ο Σακελλαρίου Γεώργιος (πατέρας της γράφουσας το παρόν κείμενο).

Ο αριθμός των μαθητών, εν τω μεταξύ, αυξάνεται προοδευτικά, παράλληλα με τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Οι 56 μαθητές του 1885, φτάνουν τους 159 το 1903 και τους 255 το 1913.

Πρωτοποριακό θεωρείται επίσης το γεγονός ότι σε μια κοινωνία της Ανατολής και στο τέλος του 19ου αιώνα στο σχολείο αυτό σπουδάζουν και κορίτσια.

Η πολύ καλή συγκρότηση του σχολείου και η άρτια εκπαίδευση που παρείχε, οδήγησε πλειάδα εβραϊοπαίδων του Διδυμοτείχου να ακολουθήσουν ανώτατες σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Σύμφωνα με τις στατιστικές του 1923, δεκατρείς από τους πενήντα αποφοίτους της Σχολής, ακολούθησαν ανώτατες σπουδές.

Ας σημειωθεί ότι το 1938 για μερικά χρόνια στην Εβραϊκή Σχολή φιλοξενήθηκε το Ημιγυμνάσιο Διδυμοτείχου, ενώ στα χρόνια της γερμανικής κατοχής, υποχρεώθηκε να διακόψει τη λειτουργία της και

Το νεοανεγερθέν Μνημείο του Ολοκαυτώματος.

στους χώρους της συστήθηκε το πρώτο Νοσοκομείο Διδυμοτείχου, το οποίο λειτούργησε περίπου ως το 1955.

Το κτήριο, που ήταν ένα αρχιτεκτονικό κόσμημα της πόλης, ευρισκόμενο επί της σημερινής οδού Μπεγέτη, δυστυχώς, κατεδαφίστηκε.

Κόσμοι αλλάζουν, σύνορα ξαναχαράσσονται.

Το Διδυμότειχο ανήκει πια στο ελληνικό Κράτος.

Παραδοσιακά και φύσει νομοταγείς οι Εβραίοι της πόλης, θα γίνουν υποδειγματικοί πολίτες της Ελλάδος και θα συμμετέχουν ενεργά στους προβληματισμούς για το μέλλον. Όμως...

Αντί επιλόγου

Όμως... Φύσηξε αγέρας δυνατός πάνω από την Ελλάδα, τη Θράκη, το Διδυμότειχο και πήρε μαζί του τα πουλιά που είχαν κουρνιάσει για αιώνες πολλούς στη φιλόξενη Θρακική γη. Los passaros sefaradis.

Πέταξαν τα σεφαραδίτικα πουλιά και χάθηκαν...

Άφησαν πίσω νοσταλγία και μνήμες...

Δεν υπάρχει πια γι' αυτά η Demotica...

Το Διδυμότειχο έμεινε εκεί, μια πόλη πικραμένη και μόνη, πολύ μόνη...

Βιβλιογραφία

1. Κων. Α. Βακαλόπουλος, «Ιστορία του Βορείου Ελληνισμού - Θράκη», Θεσσαλονίκη 1993.
2. Νικ. Βαφείδης - Αρχιμανδρίτης, «Ιστορική Πραγματεία», Θρακικά 8, 1937.
3. Φιλ. Βαφείδης - Μητροπολίτης, «Περί της πόλεως Διδυμοτείχου».
4. Αθ. Ι. Γουρίδης, «Το ιστορικό Διδυμότειχο».
5. Γρηγ. Ευθυμίου, «Θρακικά ευρήματα - Η παιδεία εν Διδυμοτείχω κατά την Τουρκοκρατίαν».
6. Γεώρ. Λαμπουσιάδης, «Οι εν Διδυμοτείχω Κοινότητες».
7. Μάρκος Ναχόν, «Μπιρκενάου», Θεσσαλονίκη 1991.
8. Θρασ. Ορ. Παπαστρατής, «Οι Εβραίοι του Διδυμοτείχου», Αθήνα 2001.
9. Στρ. Τσιρταβής, «Εικόνες από το παλαιό Διδυμότειχο».
10. Κ. Τσουρής, «Ανασκαφική έρευνα στο Διδυμότειχο».
11. Ι. Χάμμερ, «Ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας».
12. Ν. Χριστιανόπουλος, «Σύντομη Ιστορία του Διδυμοτείχου», Θεσ/νίκη 1993.

[Η Αγγελική Γ. Σακελλαρίου υπηρέτησε ως Επιθεωρητής Π.Α. Δημοτικής Εκπαίδευσης Ελλάδος. Σήμερα φέρει τον τίτλο της Ειδικής Παρέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Αθηνών. Έχει συγγράψει πολλά παιδαγωγικά βιβλία τα οποία έχουν τύχει της εγκρίσεως των Υπουργείων Παιδείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών. Το άρθρο πρωτοδημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Εν Διδυμοτείχω», τα δε αποσπάσματα που περιέχονται είναι από το βιβλίο του Θρασ. Παπαστρατή που αναφέρεται στη βιβλιογραφία. Άρθρα για το Διδυμότειχο έχουν δημοσιευθεί στο περιοδικό μας στα τεύχη 44/σελ. 5, 106/17, 154/3, 158/9, 180/17 και 21].

Τα ελληνόπουλα της

Οι Έλληνες Εβραίοι και η σημασία της μνήμης του Ολοκαυτώματος

Της Αριστούλας Μπέτη

Με την ευκαιρία της Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος 2006, το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων προκήρυξε Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Έκθεσης ιδεών μεταξύ των Λυκείων της χώρας, με θέμα «Οι Έλληνες Εβραίοι και η σημασία της μνήμης του Ολοκαυτώματος». Το γ' βραβείο του Διαγωνισμού απονεμήθηκε στη μαθήτριά της Γ' τάξης της Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων Αριστούλα Μπέτη, το κείμενο της οποίας ακολουθεί:

[Το β' βραβείο απονεμήθηκε στη μαθήτριά Κατερίνα Καϊμάκη, της Γερμανικής Σχολής Θεσσαλονίκης, η οποία παρουσίασε τεκμηριωμένη εργασία κυρίως για την Ισραηλιτική Κοινότητα της συγκεκριμένης πόλεως].

Εν έτει 1942...

Η λαιλάπα του φασισμού και του ναζισμού εξαπλώνεται με γοργούς ρυθμούς σε ολόκληρη την Ευρώπη. Στο στόχαστρό της βρίσκεται η ομαδική εξόντωση όλων των Εβραίων ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας.

Οι Εβραϊκές κοινότητες της Ελλάδας είναι οι παλιότερες σε διάρκεια και συνέχεια στην Ευρώπη και η Θεσσαλονίκη, «Μητέρα του Ισραήλ», αποτελεί το καταφύγιο των καταδιωγμένων Εβραίων της Ευρώπης.

Το ολοκαύτωμα των Εβραίων της Θεσσαλονίκης ξεκινά το 1942 κάτω απ' το μανδύα της προσφοράς εργασίας στην Πολωνία. Όλοι οι άνδρες, ηλικίας 18 μέχρι 45 ετών, στρατολογούνται σε καταναγκαστική εργασία κάτω απ' τον καυτό καλοκαιρινό ήλιο. Πολλοί απ' αυτούς ξυλοκοπούνται και ταπεινώνονται ενώ παράλληλα όλοι οι Εβραίοι διατάσσονται να φορέσουν ένα κίτρινο αστέρι πάνω από τα ρούχα τους. Πολλές εβραϊκές βιβλιοθήκες λεηλατούνται και δημεύονται εβραϊκές επιχειρήσεις και περιουσίες.

Περίπου 50.000 Θεσσαλονικείς Εβραίοι στοιβάζονται σε τρένα για τη μεταφορά τους στο «εργοστάσιο θανάτου» του Άουσβιτς, όπου βρίσκουν τραγικό τέλος σε θαλάμους αερίων μαζί με ενάμισι ακόμη εκατομμύριο ομοεθνείς τους.

νέας γενιάς για το Ολοκαύτωμα

63 χρόνια μετά...

Μια λέξη προφέρεται από τα χείλη όλων μας:
Γιατί;

– Γιατί άνθρωποι του πολιτισμού –άνθρωποι με οικογένεια, όνειρα, αγάπες, πόνους– έγιναν δήμιοι και εξολοθρευτές εκατομμυρίων ανθρώπων;

– Γιατί μία ιστορία, μία παράδοση, χιλιάδες ζωές, μόχθοι, συναισθήματα, ελπίδες, χαρές, μνήμες έσβησαν ολοκληρωτικά απ' τον παγκόσμιο πολιτισμικό και κοινωνικό χάρτη;

– Γιατί μερικοί –ελάχιστοι– όπως ο «κύριος» Ντέιβιντ Τρβινγκ, έφτασαν σήμερα στο σημείο να θεωρούν τον Χίτλερ ανθρωπιστή, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης χώρους αναψυχής, το Ολοκαύτωμα ψέμα και τη Δίκη της Νυρεμβέργης καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ναζί;

– Γιατί ποτέ στα σχολεία δε διδασκόμαστε το ολοκαύτωμα των Εβραίων ως υπόδειγμα αυτοπροσφοράς, ως πράξη γενναία την οποία δε ζήτησαν εθελοντικά αλλά έδειξαν ότι μπορούν να την υποστούν;

– Γιατί πολλοί μνημονεύουν τα θύματα του ολοκαυτώματος ως «εξιλαστήρια θύματα» των Γερμανών ναζιστών και όχι ως μάρτυρες ενός ελεύθερου φρονήματος;

– Γιατί...;

Όσο σκέφτομαι υπάρχω, και όσο υπάρχω τόσο θα ρωτώ.

Η Εβραϊκή Κοινότητα που συνέβαλε με τον πλούτο της στην ταυτότητά μας, μια Κοινότητα που άνθισε και συμμετείχε στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της πατρίδας μας, ξεριζώθηκε σχεδόν ολοσχερώς. Σήμερα μόνο 5.000 Εβραίοι ζουν στην Ελλάδα, κυρίως στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Η χώρα θρήνησε, τίμησε και τιμά τους αδικοχαμένους Εβραίους, τη δράση και τους αγώνες τους. Τιμά επίσης τη νεολαία και τους προοδευτικούς και καταξιωμένους ανθρώπους που μόχθησαν για την προκοπή της με αίσθημα ευθύνης και ανιδιοτελούς αγάπης προς αυτήν. Ευγνωμονεί την Κοινότητα των Ελλήνων Εβραίων, τους επιζώντες και τους απογόνους που συνέβαλαν στο να κρατηθεί αναμμένη η φλόγα του ελληνικού Εβραϊσμού.

Βέβαια το ολοκαύτωμα ως λέξη δεν είναι αρκετή για να περιγράψει το μέγεθος της τραγωδίας. Δεν είναι ικανή να χωρέσει τόσο πόνο και τόσο μίσος. Πολλές εκδηλώσεις γίνονται κάθε χρόνο προς τιμήν των εκατομμυρίων

Εβραίων που θυσιάστηκαν στο βωμό της φασιστικής και ναζιστικής θηριωδίας και παράνοιας, αλλά τίποτε απ' τις παραδόσεις, τις συναγωγές, τη γλώσσα και τα τραγούδια τους δε μας θυμίζουν ότι κάποτε έζησαν στη χώρα μας. Είναι τόσο θλιβερό το γεγονός, που ο ανθρώπινος νους αδυνατεί να το συλλάβει και η Θεσσαλονίκη μοιάζει με σκηνικό θανάτου, με μια πόλη που δεν κατοικήθηκε ποτέ από Εβραίους.

Το Ολοκαύτωμα ως αυτοτελές - αποτρόπαιο ομαδικό έγκλημα στα εναπομείναντα πλέον κρεματόρια - μουσεία της Γερμανίας, όπου η οσμή των Εβραίων ακόμα παραμένει, δεν μπορεί να συγκριθεί και να ταυτιστεί με κανένα άλλο γεγονός της ιστορίας, ούτε να ενταχθεί σε κάποια κατηγορία εγκλημάτων.

Δεν πρέπει όμως να ξεχάσουμε αυτό το μελανό κομμάτι της παγκόσμιας ιστορίας. Χωρίς αισθήματα εκδίκησης, αλλά με αίσθημα διάθεσης για συγχώρηση, το ολοκαύτωμα πρέπει να μείνει ζωντανό στις μνήμες όλων μας. Αυτό εξάλλου θα ήθελαν και οι νεκροί.

Παρ' όλα αυτά, κανείς δεν εγγυάται ότι αν δοθεί μια ανάλογη ευκαιρία, η φρίκη του ολοκαυτώματος δε θα ξαναζωντανέψει. Πρέπει όλοι να είμαστε σε διαρκή εγρήγορση, γιατί το ολοκαύτωμα δεν είναι μεμονωμένη υπόθεση μεταξύ Εβραίων και Γερμανών. Πρέπει να αντιμετωπισθεί ως ιστορικό παράδειγμα, όπου όλοι θα νιώθουμε υποψήφιοι Εβραίοι και Γερμανοί, θύματα και θύτες, αθώοι και ένοχοι.

Αρκεί μόνο να αναλογισθούμε ότι οι θύτες έβλεπαν (και εξακολουθούν να βλέπουν) τα θύματά τους ως ψυχρούς αριθμούς και όχι ως ανθρώπινες ψυχές. Όλοι έδιναν διαταγές απ' τα γραφεία τους, αλλά κανείς δεν τολμούσε να διαπράξει κάποιο έγκλημα με τα ίδια του τα χέρια. Ένα διεστραμμένο μυαλό και μια υπογραφή αρκούσαν για να αναλάβουν δράση οι δήμιοι και οι εκτελεστές.

Έτσι, ο ορισμός της 27ης Ιανουαρίου ως ημέρας μνήμης του Ολοκαυτώματος, αποτελεί έναν ακόμη συνδυαστικό κρίκο στην αλυσίδα του ιστορικού μαρτυρολογίου της πατρίδας μας. Η μνήμη του ολοκαυτώματος μας εξοπλίζει με μια πανίσχυρη πυξίδα ανθρωπιάς και ηθικής, για να προσανατολίσουμε το μέλλον μας με τις βεβαιότητες του παρόντος και τα μαθήματα του παρελθόντος. Ας ελπίσουμε λοιπόν ότι όλοι μαζί, και ο καθένας με τον τρόπο του, εδώ, αλλού, παντού, θα συμβάλουμε στη διατήρηση και διαιώνιση της μνήμης του Ολοκαυτώματος!

Ο Ιώβ Προσευχόμενος

«Στο βιβλίο του Ιώβ δεν βλέπουμε
την απάντηση στο πρόβλημα του κακού
εμπιστευόμαστε όμως στον Απαντώντα»

P.T. Forsyth

Μ' ένα όστρακο στα χέρια
έξω στην πύλη της πόλης ξύνω
τις χαίνουσες πληγές μου Κύριε.
Εγώ ο δούλος Σου
που τάχασα όλα
χωρίς να ξέρω σε τι έφταιξα...

Κι έχω την συγκαθεύδουσα στον κόλπο μου
να χορτάζει από πικρία την ψυχή μου.
Κι έχω τους φίλους να με παρηγορούν:
«Είσαι αμαρτωλός,
γι' αυτό έπαθες, τα όσα έπαθες!»

Όμως εγώ Κύριε, δεν είμαι αμαρτωλός!
Πατέρας έγινα στους φτωχούς
και πόδι στους χωλούς ·
ει εξέκλινεν ο πούς μου εκ της οδού
ει εξέκλινεν,
Συ εξεύρεις.
«ήγημαι εμαυτόν γην και σποδόν».

Μα κι αμαρτωλός να 'μουνα, μήπως
οι αμαρτωλοί υποφέρουν; Δεν υπάρχει
δίκαιος που αφανίζεται στη δικαιοσύνη του
και ασεβής που μακροημερεύει στην κακία του;

Να σ' εννοήσω Κύριε δε μπορώ
Και να σ' αρνηθώ δεν δύναμαι.
Οι πλησίον μου μ' εγκατέλειψαν
Κι οι γνωστοί μου μ' ελησμόνησαν.

Ανοίγω το στόμα μου να δικαιωθώ
και το στόμα μου με καταδικάζει.
Η καρδιά μου επταπλασίως πεπληγωμένη.
Το δέρμα μου έμπυο σχίζεται και ρέει.
Ο πόνος αβάσταχτος σαν την απορία μου.
Το πρόσωπό μου απ' το κλάμα σκαμμένο,
Σκιά θανάτου βαραίνει τα βλέφαρά μου.

Μου φτάνει όμως που ακούω
τη φωνή σου Κύριε. Μου φτάνει αυτό
κι ας μην εννοώ
γιατί οι ασεβείς ευημερούν
και οι δίκαιοι θλίβονται.

Μπορεί να μην έχω απάντηση. Μου φτάνει όμως
ότι Εσύ είσαι κοντά μου. Και μου μιλάς.

Δημήτρης Τσινικόπουλος

Επιδράσεις του Ιουδαϊσμού στον Χριστιανισμό, η «μάρτυς Ωραιοζήλη», χριστιανή με εβραϊκό όνομα

Του Γεωργίου Μ. Σαρηγιάννη, Καθηγητή Ε. Μ. Πολυτεχνείου

Τυχαία από τους καταλόγους των φοιτητών μου εντόπισα ένα βαπτιστικό όνομα που γλωσσολογικά μου θύμιζε εβραϊκό. Σε ερώτησή μου πώς έχει αυτό το όνομα μου διευκρίνισε ότι δεν είναι ισραηλίτης, το όνομα ήταν του παππού της και εορτάζει στις 26 Ιουλίου.

Είναι βέβαια πλήθος εορτών του Ιουδαϊσμού που έχουν περάσει στον Χριστιανισμό, άλλωστε ο Ιησούς και οι οπαδοί του αποτελούσαν ένα κοινωνικό κίνημα μέσα στον ιουδαϊσμό, τον οποίο ο Ιησούς ουδέποτε αρνήθηκε, οι επίγονοί του και κυρίως ο Παύλος ήταν που ίδρυσαν νέα θρησκεία, αλλά αυτό είναι ένα άλλο θέμα. Έτσι, μετά την εορτή του χριστιανικού Πάσχα που έχει ενσωματώσει μεγάλο μέρος του ιουδαϊκού Πάσχα (Μυστικός Δείπνος, πόση κόκκινου κρασιού, βρώση αρνιού κ.ά.) την Πεντηκοστή (Σαβουώθ), την Χανουκά (των Φώτων), κ.ά. ή τις εκκλησιαστικές επικλήσεις όπως «Κύριε των Δυνάμεων» **יהוה צבאות** Αδωνάι τσαβουώτ (Ησαΐας α. 9) ή «ευλογητός Σύ Κύριε» (Μπαρούχ ατά Αδωνάϊ) **בברכה יהוה** «Κύριε ο Θεός Ημών» Αδωνάϊ ελοένου **יהוה אלהינו** (Δευτερονόμιο δ. 7) κ.ά. βρέθηκε και αμιγές εβραϊκό όνομα στο χριστιανικό μαρτυρολόγιο.

Είναι γνωστό ότι σε κάθε αλλαγή θρησκευματος, ή μύησης σε μυστικές εταιρείες, ή σε ενηλικίωση στους πρωτόγονους λαούς, ή σε ανάληψη υψηλών ιερατικών αξιωμάτων, γίνεται και αλλαγή του ονόματος. Η πράξη αυτή είναι πανάρχαια και δείχνει την σημασία που έχει το «όνομα», αλλαγή καθεστώτος (ενηλικίωση, μύηση, αλλαγή θρησκευματος κ.λπ.) σήμαινε και αλλαγή ονόματος ως ένδειξη ότι ο νέος πιστός, ο ενήλιξ, ο ιεράρχης, δεν ήταν ο παληός αλλά άλλος με άλλη προσωπικότητα.

Έτσι, τα νέα μέλη της χριστιανικής θρησκείας μετά την «αποκάθαρση» από το παληό τους παρελθόν με το «λουτρό εξαγνισμού» (άλλο πανάρχαιο τελετουργικό και αυτό), έπαιρναν και νέο όνομα, συνήθως θεοφορικού τύπου. Εδώ όμως έχουμε την

διατήρηση του παληού ονόματος πράγμα που συνέβαινε πριν ο χριστιανισμός από κοινωνικό κίνημα μεταλλαχθεί σε νέα θρησκεία. Τα ονόματα άλλωστε των Αποστόλων και των πρώτων που είχαν έλθει σε επαφή με τον Ιησού παρέμεναν εβραϊκά, απόδειξη ότι δεν επρόκειτο για νέα θρησκεία.

Το Συναξάριον στο οποίο αναφέρεται ο βίος της «μάρτυρος Ωραιοζήλης» (Νικοδήμου του Αγιορείτου, Συναξαριστής, επανέκδοση από τον Θ. Νικολαΐδη - Φιλαδελφέα, Αθήνησι 1868) αναφέρει ότι προσυλητίστηκε από τον Απόστολο Ανδρέα τον αποκαλούμενο «Πρωτόκλητο», αν έγινε έτσι, δικαιολογείται η μη αλλαγή του ονόματος. Από την άλλη μεριά, ο «Συναξαριστής» κάνοντας ένα ιστορικό λάθος δύο εκατοντάδων ετών ισχυρίζεται ότι μαρτύρησε στους διωγμούς του Αυτοκράτορα Δέκιου (Gaius - Messius - Kointus - Trojanus - Decius, 201-251) περί το 250 μ.Χ.

Κατά πάσα πιθανότητα η Ωραιοζήλη υπήρξε από τους πρώτους προσύλητους, στα μισά του πρώτου αιώνα μια και αναφέρεται ως «καθοδηγητής» της ο Ανδρέας, ο οποίος έζησε εκείνη την εποχή, και διατήρησε και το εβραϊκό της όνομα, το οποίο είναι τυπικό θεοφορικό: ορ ου οζί ελί **יהוה עוזי** που σημαίνει «φώς και δύναμής μου ο Θεός μου», το οποίο στα ελληνιστικά ελληνικά εκείνων των χρόνων παρετυμολογήθηκε ως «Ωραιοζήλη», (ζηλώ, επιθυμώ, αγωνίζομαι με ευγενή άμιλλα, πρβλ. ζηλωτής) η επιθυμούσα, ή η αγωνιζόμενη για το ωραίο, μεταφορικά το «σωστό».

Για την αρχαιότητα της έκφρασης αυτής μπορούμε να δούμε στους Ψαλμούς την φράση «ο Θεός είναι εις ημάς καταφυγή και δύναμις»: **יהוה ההללנו ויהוה עזינו** ελωχείμ λάνου μαχασέ βε οζ (Ψαλμός XLVI, 1).

Βιβλίο

Σ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ
– Ρ. ΦΡΕΖΗ

Ελληνική Εβραϊκή Βιβλιογραφία 1716 – 2005

(Έκδοση Κεντρικού Ισραηλτικού
Συμβουλίου Ελλάδος, Αθήνα
2006)

Κυκλοφόρησε σε 4η έκδοση, ανανεωμένη και συμπληρωμένη, η «Ελληνική Εβραϊκή Βιβλιογραφία», που περιλαμβάνει τις ελληνικές εκδόσεις της περιόδου 1716 – 2005 που έχουν σχέση με τους Εβραίους και με εβραϊκά θέματα.

Η νεώτερη έκδοση της Βιβλιογραφίας περιλαμβάνει 1.106 τίτλους εκδόσεων, με πλήρη βιβλιογραφικά στοιχεία που έχουν συλλεχθεί, καταμετρηθεί και παρουσιαστεί από τον αείμνηστο Σώζωνα Θωμόπουλο και συμπληρωθεί από τον ιστορικό ερευνητή Ραφαήλ Φρεζή. Η έκδοση της Βιβλιογραφίας αποτελεί σημαντική πηγή για τους μελετητές ιστορικών, κοινωνιολογικών, θρησκευτικών, πολιτικών κ.λπ. θεμάτων. Έχει καταβληθεί προσπάθεια ώστε η έκδοση να είναι χρηστική για όσες το δυνατόν περισσότερες κατηγορίες ενδιαφερομέ-

νων. Χαρακτηριστικό είναι το ότι έχουν καταγραφεί ακόμα και τίτλοι βιβλίων που, σε πολυσέλιδα κεφάλαια, εκτός των άλλων, πραγματεύονται εβραϊκά θέματα.

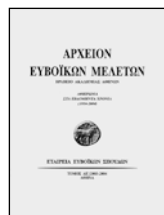

ΒΑΣΙΛΗ ΡΙΤΖΑΛΕΟΥ

Η δημογραφική εξέλιξη της εβραϊκής κοινότητας Δράμας από τα μέσα του 19ου αι. μέχρι την καπνική κρίση του Μεσοπολέμου

(Έκδοση Δήμου Δράμας, 2006).

Εισήγηση για τη δημογραφική εξέλιξη της εκεί Ισραηλτικής Κοινότητας που έγινε στα πλαίσια της Δ' Επιστημονικής Συνάντησης (2002), με θέμα: «Η Δράμα και η περιοχή της - Ιστορία και Πολιτισμός».

Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών,

Τόμος ΛΕ/2003-2004.

Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών

Συνεχίζοντας την επιβεβλημένη χρόνια δράση της (έτος ίδρυσης 1934) η Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών εξέδωσε

τον νέο τόμο της περιόδου 2003-2004 του Αρχείου Ευβοϊκών Μελετών, με ενδιαφέροντα ιστορικά, αρχαιολογικά, λαογραφικά κ.λπ. μελετήματα που αναφέρονται στην περιοχή της Εύβοιας.

Επίσης, σε συνεργασία με το Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, η Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών εξέδωσε τα Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου, με θέμα Βενετία - Εύβοια - Από τον Εγριπο στο Νεγροπόντε, που έλαβε χώρα στη Χαλκίδα το 2004. Στο Συνέδριο εξετάστηκε η περίοδος της Βενετοκρατίας της Εύβοιας.

ΧΡ. ΤΟΠΗ - ΛΑΔΙΑ
Μετσοβίτικα

Ανάλεκτα

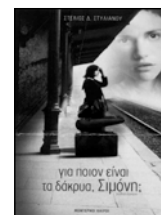
(Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα,
2006)

Ο κ. Χρ. Α. Λαδιάς συγκέντρωσε από τη μητέρα του και παρουσίασε σε βιβλίο ενδιαφέροντα γεγονότα, πληροφορίες κ.λπ. στοιχεία που αφορούν τη ζωή στο Μέτσοβο κατά την εποχή του μεσοπολέμου.

Από τις αναμνήσεις της Χρ. Τόπη - Λαδιά μεταφέρουμε τα σχετικά με τη «Διέλευση των αιχμαλώτων Εβραίων από το Μέτσοβο» κατά την Κατοχή:

«Ποτέ δεν έχω ξεχάσει τις εικόνες, από τις φρικαλεότητες που διέπραξαν οι Γερμανοί σε βάρος των Εβραίων των Ιωαννίνων.

Όταν συνέλαβαν τους Εβραίους των Ιωαννίνων τους πέρασαν με μεγάλη φάλαγγα αυτοκινήτων από το Μέτσοβο στοίβαγμένους, με απάνθρωπη μεταχείριση ακόμη και προς τους ηλικιωμένους. Η φάλαγγα σταμάτησε στην Αγία Τριάδα του Μετσόβου με προορισμό την Θεσσαλονίκη και απ' εκεί τα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Γερμανίας. Όταν σταμάτησαν στην Αγία Τριάδα προσπαθήσαμε με άλλα κορίτσια να δώσουμε ψωμί και νερό με τις βιτσιλούσιες μας. Οι Γερμανοί δεν μας άφησαν και μας έδειχναν τα όπλα τους. Οι κραυγές απόγνωσης των απελπισμένων ανθρώπων όπως «Θεέ μου, Θεέ μου» μας είχαν συγκλονίσει».

ΣΤ. Δ. ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ
Για ποιον είναι
τα δάκρυα, Σιμόνη;

(Αθήνα, Μοντέρνοι Καιροί, 2006)

Ιστορική μυθιστοριογραφία που με στοιχεία - ντοκουμέντα αφορά τους Εβραίους της Θεσσαλονίκης. Μέσα από την ιστορία μιας εβραϊκής οικογένειας ξετυλίγεται η αλήθεια για τους Εβραίους, την πολύτιμη συνεισφορά τους στην ανάπτυξη της Ελλάδας και στις ηρωικές θυσίες τους. Στην ιστορία της ηρωίδας διαγράφεται, μέσα από αγωνίες, πόνο, έρωτα, η συνυφασμένη με το εβραϊκό στοιχείο μοίρα της στην προσπάθεια για την αναζήτηση της ευτυχίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο Πόλεμος στο Λίβανο

Από τις εκατοντάδες άρθρα –με διαφορετικό περιεχόμενο, ύφος και ένταση– που δημοσιεύτηκαν στον αθηναϊκό Τύπο κατά την περίοδο του τελευταίου πολέμου στο Λίβανο, αναδημοσιεύουμε ενημερωτικά τα παρακάτω:

- Αθανασίου-Μιλτιάδη Β. Κόκκινου, «Αξία», 29.7.2006
- Γιώργου Καριπίδη, «Ημερησία», 11 - 13.8.2006
- Αντώνη Καρκαγιάννη, «Καθημερινή», 18.7.2006
- Αμάντας Μιχαλοπούλου, «Καθημερινή», 6.8.2006
- Ανδρέα Ανδριανόπουλου, «Ημερησία», 29 - 30.7.2006
- Γιάννη Π. Τζαννετάκου, «Αξία», 29.7.2006
- Πάσχου Μανδραβέλη, «Καθημερινή», 31.8.2006
- Μάξιμου Χαρακόπουλου, βουλευτή, «Ελευθερία» (Λάρισας), 30.7.2006
- Θ. Ν. Σωτηρίου, «Θεσσαλία» (Βόλου), 20.8.2006
- Αθ. Χ. Παπανδρόπουλου, «Εστία», 26.9.2006

«Αυτονόητες» αλήθειες για το Ισραήλ

Του Αθανασίου- Μιλτιάδη Β. Κόκκινου,
«Αξία», 29.7.2006

Ο υπογράφων έχει επανειλημμένα σχολιάσει και αποδοκιμάσει από τις στήλες της «Αξίας» τις ακραίες συμπεριφορές των –διαφόρων επωνυμιών– εξτρεμιστικών οργανώσεων τρομοκρατών εναντίον του λαού του Ισραήλ.

Από την εποχή ακόμα που κάθε τόσο ακούγαμε και βλέπαμε στις τηλεοράσεις τραγικές στιγμές από τυφλά και άναδρα χτυπήματα σε δημόσιους χώρους, σε καφετέριες, σε λεωφορεία, κ.λπ. του Ισραήλ. Εκείνοι που αφελώς πιστεύουν ότι οι παλαιστινιακές αυτές οργανώσεις τρομοκρατίας κινούνται τάχα αυθόρμητα και αυτόνομα, από αντίδραση στην πολιτική του Ισραήλ, πήραν την απάντηση από τη δημοσίευση της πληρέστατης και πολύκροτης έκθεσης του Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων (ΙΑΑ), από την ανάγνωση των εμπεριστατωμένων και επιστημονικών συμπερασμάτων της οποί-ας και μόνον μπορεί κανείς να αντιληφθεί τι πράγματι

γίνεται στη Μέση Ανατολή, ποιοι είναι οι επιτιθέμενοι και ποιοι είναι αυτοί που αμύνονται και κυρίως ο αναγνώστης –της έκθεσης αυτής– αντιλαμβάνεται εάν ο πόλεμος άρχισε προ ολίγων ημερών ή μαίνεται σφοδρός όλα τα τελευταία χρόνια!!!

Από τα στοιχεία της έκθεσης αυτής προκύπτει μεταξύ άλλων:

1. Ότι η Χεζμπολάχ κάνει χρήση του νότιου τμήματος του Λιβάνου προκειμένου να εκτοξεύει ρουκέτες εναντίον κατοικημένων περιοχών του Ισραήλ.

2. Ότι η ίδια η Χεζμπολάχ στηρίζει οικονομικά και στρατιωτικά την παλαιστινιακή Τζιχάντ και εκπαιδεύει στελέχη της τελευταίας στα παλαιστινιακά στρατόπεδα.

3. Ότι ο πρωθυπουργός του Λιβάνου μείωσε δραματικά τη στρατιωτική παρουσία στα νότια της χώρας του, αυξάνοντας παράλληλα αυτήν στα σύνορα με τη Συρία! Με αποτέλεσμα να αυξηθεί αποφασιστικά τις στρατιωτικές δυνάμεις η Χεζμπολάχ στα σύνορα του Λιβάνου με το Ισραήλ. Από το τμήμα δε αυτό, του Νοτίου Λιβάνου, εκτοξεύονται σήμερα πύραυλοι εναντίον κατοικημένων περιοχών του Βόρειου Ισραήλ.

4. Ότι ακολούθως η Χεζμπολάχ έχει ιδιαίτερους δε-

σμούς ή ελέγχει όλες τις τρομοκρατικές οργανώσεις που δρουν στην περιοχή και έχει έτσι ήδη αποκτήσει βάσεις στη Δυτική Όχθη, μέσω μιας τρομοκρατικής οργάνωσης που αυτοαποκαλείται «Ταξιαρχίες Επιστροφής» (Khattab - al- Awada).

5. Ότι η Χεζμπολάχ έχει ανοίξει παρανόμως τούνελ μέσω των οποίων λειτουργεί «αγωγός» διακίνησης οπλισμού κάτω από τα σύνορα Αιγύπτου - Γάζας.

6. Ότι επανειλημμένα προσπάθησε η Χεζμπολάχ να εισαγάγει λαθραία όπλα και ρουκέτες στη Δυτική Όχθη μέσω Ιορδανίας.

7. Ότι παράλληλα με τον εξοπλισμό της Παλαιστινιακής Αρχής, η Χεζμπολάχ και το Ιράν στρατολογούν μέλη των Tanzim, των ταξιαρχιών μαρτύρων του Αλ Ακτσά και της Φατάχ.

8. Ότι Χεζμπολάχ και Ιράν ανέλαβαν την περίθαλψη των ελαφρά τραυματισμένων Παλαιστινίων, κατά την Ιντιάντα, σε ιρανικά νοσοκομεία με σκοπό τη στρατολόγησή τους στη συνέχεια, κυρίως ενόψει της οικονομικής κατάρρευσης των Παλαιστινίων μετά την Ιντιφάντα του 2000, αφού οδήγησε σε μαζική ανεργία και φτώχεια.

9. Ότι το καθεστώς του Σαντάμ Χουσεϊν πλήρωνε 25.000 δολάρια στις οικογένειες των «δήθεν αυθόρμητων» βομβιστών αυτοκτονίας.

10. Ότι Χεζμπολάχ και Ιράν πληρώνουν σήμερα 100.000 δολάρια για κάθε τρομοκρατική επιχείρηση εναντίον του Ισραήλ, ενώ παλαιότερα πλήρωναν 20.000 - 30.000 δολάρια.

11. Ότι η Χεζμπολάχ στρατολογεί ακόμη και Άραβες που έχουν ισραηλινή υπηκοότητα, με αποτέλεσμα να είναι η αποκλειστική υπεύθυνη για το 80% τουλάχιστον των τρομοκρατικών επιθέσεων που προέρχονται από τη Δυτική Όχθη.

12. Και, τέλος, ότι η Χεζμπολάχ πληρώνει τα τελευταία χρόνια 750.000 έως 1.500.000 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο στις διάφορες τρομοκρατικές παλαιστινιακές οργανώσεις με αποκλειστικό σκοπό και μόνο να πραγματοποιηθούν τρομοκρατικές ενέργειες εναντίον του Ισραήλ.

Από αυτά τα συγκλονιστικά στοιχεία και μόνον αντιλαμβάνεται κάθε νοήμων και καλόπιστος άνθρωπος ποιοι επιτίθενται και ποιοι είναι σε άμυνα και ακόμα αντιλαμβάνεται πολύ καθαρά, επίσης, ότι ο πόλεμος δεν άρχισε τις τελευταίες ημέρες, αλλά μαίνεται σκληρός και αδυσώπητος όλα τα τελευταία χρόνια, με αποκλειστικά υπεύθυνη και επιτιθέμενη την πλευρά των ποικιλώνυμων τρομοκρατικών οργανώσεων που χρηματοδοτούνται αδρά από καθεστώτα της περιοχής, που εχθρεύονται το Ισραήλ και δεν θέλουν στην πραγματικότητα την ύπαρξή του.

Η διεθνής κοινότητα και ο διεθνής Τύπος θα έπρε-

πε από καιρό να εξάρουν τη σθεναρή αντίσταση των Ισραηλινών κόντρα σε τόσο ισχυρές, ύπουλες και αδρά πληρωμένες από σκοτεινά καθεστώτα τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον ουσιαστικά του λαού του Ισραήλ.

Η αυτονομία, όμως, αυτή στάση φαίνεται ότι δεν είναι τόσο αυτονόητη για όλους, αφού μεγάλο μέρος του Τύπου στρέφεται εναντίον του θύματος του ακήρυχτου πολέμου αυτού –που μαίνεται τα τελευταία χρόνια και είναι ο ισραηλινός λαός– ενώ περιέργως και ίσως αφελώς εγκωμιάζεται ο ανορθόδοξος πόλεμος των τρομοκρατικών επιθέσεων εναντίον του και συν αυτό εγκωμιάζονται έτσι όλα τα σκοτεινά και αντιδημοκρατικά καθεστώτα της περιοχής, που χρηματοδοτούν τις τρομοκρατικές ενέργειες.

Στην ουσία, όσοι χρηματοδοτούν την παλαιστινιακή πλευρά και την εξωθούν σε τρομοκρατικές ενέργειες δεν επιδιώκουν ούτε το καλό των Παλαιστινίων, ούτε την ειρήνη. Αντίθετα επιδιώκουν με κάθε τρόπο τον πόλεμο, τη ρήξη με το Ισραήλ, χρησιμοποιώντας διπλά και βάνανυσα τους Παλαιστίνιους. Στόχος τους προδειλώς είναι η ρήξη με το Ισραήλ, αλλά στόχος τους κυρίως είναι η ηθική εξόντωσή του. Το «όπλο της κριτικής» και όχι η «κριτική των όπλων» είναι ο στόχος του ανορθόδοξου πολέμου εναντίον του Ισραήλ.

Και, είναι αλήθεια ότι δυστυχώς ο στόχος αυτός εν πολλοίς επιτυγχάνεται, αφού οι περισσότεροι αρκούνται στην επιφανειακή των πραγμάτων κρίση και δεν μπορούν ή δεν ξέρουν να εμβαθύνουν στα γεγονότα.

Έχουμε καταλήξει στο παράλογο να θεωρείται a priori ύποπτη η στάση και οι θέσεις των ΗΠΑ, της Αγγλίας και άλλων μεγάλων χωρών και να υιοθετούνται άκριτα όλα τα εκ του πονηρού εγκλήματα και τεχνάσματα θανάτου κάθε τρομοκρατικής οργάνωσης που χρηματοδοτείται από το καθεστώς του Ιράν και τη Χεζμπολάχ.

Επί των ημερών της κυβέρνησης του Αριέλ Σαρόν αντιμετωπίστηκαν με ψυχραιμία πλήθος τέτοιων περιστατικών –τρομοκρατικών ενεργειών– τα περισσότερα των οποίων ήσαν θανατηφόρα.

Όταν, όμως, το Ισραήλ τα τελευταία χρόνια δέχεται συνεχή τυφλά τρομοκρατικά χτυπήματα και τα αντιμετωπίζει με αυτοσυγκράτηση, ένα μέρος του Τύπου συνεχίζει να επιτίθεται στο θύμα, δηλαδή στον ισραηλινό λαό, ενώ ταυτόχρονα αδιαφορεί ή και εγκωμιάζει ακόμα τους θύτες τρομοκράτες.

Όλοι όσοι φέρονται με αυτόν τον τρόπο και κρίνουν από τον Τύπο, έτσι άδικο και άνισα τις δύο πλευρές, αποτελούν τους ηθικούς αυτουργούς της σημερινής κατάστασης και ίσως τους τελικούς αποδέκτες των τρομοκρατικών χτυπημάτων, που κυρίως κατατείνουν στην αντι-ισραηλινή προπαγάνδα.

Ενώ για παράδειγμα η ισραηλινή κυβέρνηση δέχθηκε πρόσφατα την ανταλλαγή Αράβων κρατουμένων με Ισραηλινούς στρατιώτες, η πλευρά των τρομοκρατικών οργανώσεων (που ελέγχει και χρηματοδοτεί η Χεζμπολάχ) επανέλαβε τις απαγωγές. Με τον τρόπο αυτό, όμως, άνοιγε ένα «γαϊτανάκι» απαγωγών και εκβιασμών, που πολύ σύντομα θα μετέτρεπε την ισραηλινή κυβέρνηση σε ενδοτικό όργανο των εκβιαστών. Έτσι οδηγηθήκαμε στη σημερινή κατάσταση, αφού το Ισραήλ δεν είχε άλλη επιλογή από το να πλήξει τους εκβιαστές τρομοκράτες στην πηγή τους.

Όταν, όμως, αυτά τα αυτονόητα διαστρεβλώνονται, δημιουργούνται δυστυχώς οι ηθικές προϋποθέσεις ενθάρρυνσης των όποιων οργανώσεων να προβαίνουν σε τυφλά τρομοκρατικά χτυπήματα, σε απαγωγές και εκβιασμούς και να προκαλούν κάποια στιγμή τη φυσική αμυντική αντίδραση του Ισραήλ, ώστε να εξυφάνεται η άκριτη αντιαμερικανική προπαγάνδα. Να, λοιπόν, ποιοι είναι οι πραγματικοί ηθικοί αυτουργοί των κατά καιρούς τρομοκρατικών επιθέσεων και εκβιασμών κατά του Ισραήλ. Είναι όλοι όσοι αδιαφορούν για τις κάθε λογής επιθέσεις που δέχεται ο ισραηλινός λαός στην υποτιθέμενη ειρηνική περίοδο. Γιατί, μεταξύ άλλων, φαίνεται ότι υπάρχουν δύο μέτρα και δύο σταθμά για την έννοια της ειρήνης και του πολέμου.

Όταν πλήττεται ο ισραηλινός λαός με τυφλές τρομοκρατικές επιθέσεις, με δεκάδες νεκρούς και ανάπηρους κάθε φορά και εκβιαστικές απαγωγές, αυτό είναι ειρηνική περίοδος για πολλούς. Όταν, όμως, το Ισραήλ δεν δέχεται πλέον να υποκύπτει σε τυφλά τρομοκρατικά χτυπήματα, σε εκβιασμούς και ταπεινωτικές απαγωγές των στρατιωτών του και αντιδρά, τότε μόνο –κατά τη λογική κάποιων– αρχίζει ο πόλεμος.

Είναι στιγμή κατάλληλη και ώριμη στη μετά τον πόλεμο περίοδο να αντιμετωπιστεί με διαφορετικό τρόπο η διαχείριση της όλης κατάστασης, έτσι ώστε να εμπεδωθεί η ειρήνη στην περιοχή και να λήξουν επιτέλους οριστικά οι τρομοκρατικές επιθέσεις εναντίον του Ισραήλ. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ορισθεί τρίτος διαμεσολαβητής - διαπραγματευτής, που να συντονίζει τις δύο πλευρές και να συντελέσει, ώστε να δοθεί η καλύτερη εφικτή λύση για όλους. Διότι οι ίδιες οι εμπλεκόμενες πλευρές δεν είναι ποτέ δυνατόν από μόνες τους να οδηγηθούν σε βιώσιμο και πραγματοποιήσιμο αποτέλεσμα.

Ο τερματισμός των χρόνιων διαφορών αυτής της μορφής απαιτεί πάντα τον κατάλληλο διαμεσολαβητή για την προσέγγιση των δύο πλευρών, γιατί μεταξύ των δύο μερών υπάρχουν πολλές αντιθέσεις και συγκρούσεις συμφερόντων, ώστε να μπορέσουν να τις γεφυρώσουν απ' ευθείας τα ίδια.

Οι Ισραηλινοί χρειάζονται την ασφάλεια στα βόρεια σύνορά τους

Η ασφάλεια του Ισραήλ και η κυριαρχία του Λιβάνου

Του Γιώργου Καριπίδη,
«Ημερησία», 11 - 13.8.2006

Το Ισραήλ δεν έχει εδαφικές αξιώσεις από τον Λίβανο. Δεν θέλει να επεκταθεί προς τον βορρά, αλλά θέλει να ασφαλιστεί από τον βορρά. Επειδή χρειάζεται την ασφάλεια στα βόρεια σύνορά του, γι' αυτό θα ήθελε να διαμορφώσει με το Λίβανο σχέσεις ειρήνης, όπως έκανε με την Αίγυπτο και την Ιορδανία. Το ερώτημα είναι τι θέλει ο Λίβανος. Αλλά ποιος Λίβανος; Ο Λίβανος της κυβέρνησης Σινιόρα ή ο Λίβανος της Χεζμπολάχ; Η κυβέρνηση Σινιόρα θέλει ειρήνη, αλλά η Χεζμπολάχ θέλει πόλεμο. Όμως, επειδή η κυβέρνηση είναι ανίσχυρη και η Χεζμπολάχ ισχυρή, επιβάλλεται εν τέλει η πολιτική της δεύτερης. Για την ακρίβεια, η πολιτική του Ιράν και της Συρίας, που χρησιμοποιούν το Λίβανο για τα δικά τους συμφέροντα. Η εθνική κυριαρχία του Λιβάνου έχει γίνει κομμάτι.

Ενώ ο Σινιόρα δακρύζει για τη δυστυχία της χώρας του, ο Νασράλα ωρύεται προφητεύοντας τη δυστυχία του Ισραήλ. Άοπλοι Λιβανέζοι σκοτώνονται και ένοπλοι της Χεζμπολάχ σκοτώνουν. Αυτή η διπλή πραγματικότητα δεν μπορεί να παρακαμφθεί όπως θα ήθελε ο «αριστερός» αντισημιτισμός που ανθεί στη χώρα μας.

Το Ισραήλ επιτίθεται κατά της Χεζμπολάχ γιατί απειλείται από αυτήν, αλλά μοιραία η επίθεση αυτή γίνεται στο λιβανέζικο έδαφος και εν μέσω του λιβανέζικου πληθυσμού. Ο πόλεμος κατά της Χεζμπολάχ τρέπεται –εκ των πραγμάτων– σε πόλεμο κατά του Λιβάνου. Αυτό συμφέρει στη Χεζμπολάχ, αλλά δεν συμφέρει στον Λίβανο. Στον Λίβανο συμφέρει η ειρήνη και αυτό το συμφέρον επιβάλλει στην κυβέρνησή του την αντιπαράθεση με την πολιτική της Χεζμπολάχ.

Η επίθεση του Ισραήλ είναι σκληρή, αλλά ο πόλεμος είναι πάντα σκληρός και απάνθρωπος. Ο πόλεμος αυτός πρέπει να σταματήσει όμως το πρόβλημα είναι, όταν θα σταματήσει, ποιοι θα είναι οι νικητές και ποιοι οι ηττημένοι. Η άμεση κατάπαυση του πυρός, η αποχώρηση των Ισραηλινών από το Λίβανο και η επιστροφή στο παλιό status quo, αποτελεί καθαρή ήττα για το Ισραήλ και καθαρή νίκη για τη Χεζμπολάχ. Η ιδέα όμως ότι για να σταματήσει ο πόλεμος πρέπει να ηττηθεί το Ισραήλ,

είναι ανέφικτη και τελικά επικίνδυνη. Η ιδέα ότι για να σταματήσει ο πόλεμος πρέπει το Ισραήλ να νικήσει ολοκληρωτικά με τίμημα την ολοκληρωτική καταστροφή του Λιβάνου, είναι άδικη και εξίσου επικίνδυνη.

Για να σταματήσει ο πόλεμος πρέπει να λυθούν παραλλήλως δύο προβλήματα: Να εξασφαλιστούν αφενός η ασφάλεια του Ισραήλ και αφετέρου η κυριαρχία της λιβανικής κυβέρνησης σε όλη τη χώρα. Αλλά αυτά απαιτούν την πολιτική-στρατιωτική εξουδετέρωση της Χεζμπολάχ. Η ανάπτυξη λιβανικού στρατού στα σύνορα, παράλληλα με την παρουσία ισχυρής ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ και την αποχώρηση των Ισραηλινών από την περιοχή, αποτελεί μια σοβαρή πρόταση. Προϋποθέτει όμως απαραίτητα τον αφοπλισμό της Χεζμπολάχ, σύμφωνα με το ψήφισμα του ΟΗΕ.

Η Χεζμπολάχ δεν πρόκειται να αφοπλιστεί με τη θέλησή της. Θα αφοπλιστεί μόνον εάν η διεθνής κοινότητα σταθεί ανυποχώρητη επί του θέματος, εάν η λιβανική κυβέρνηση ενθαρρυνθεί και βοηθηθεί για να δράσει αναλόγως και κυρίως εάν το Ισραήλ το επιβάλει στρατιωτικά.

Του στραβού το δίκαιο

Του Αντώνη Καρκαγιάννη,
«Καθημερινή», 18.7.2006

Για να δούμε, μήπως κάπου έχει δίκαιο το Ισραήλ!

Κάθε λογικός και έντιμος άνθρωπος αισθάνεται αποτροπιασμό και καταδικάζει τα στρατιωτικά αντίποινα, τα οποία προκαλούν συνήθως αθώα θύματα μεταξύ του αμάχου πληθυσμού. Το ίδιο πιστεύω ότι καταδικάζει τα εξίσου αθώα θύματα των βομβιστικών επιθέσεων σε καφετέριες, σούπερ μάρκετ και λεωφορεία του Ισραήλ, και καταλαβαίνει ότι κανένα κράτος και καμιά κυβέρνηση δεν μπορούν να σταθούν στα πόδια τους, αν δεν μπορούν να υπερασπισθούν τη ζωή και την ασφάλεια των πολιτών τους. Πολύ περισσότερο δεν μπορεί να σταθεί αν οι αντίπαλοί του, με λόγια και με πράξεις δηλώνουν ότι αμφισβητούν την ύπαρξη αυτού του κράτους και ότι θέλουν να το σβήσουν από τον χάρτη της περιοχής.

Αυτό ακριβώς, καθημερινά και επί χρόνια, δηλώνουν η «Χαμάς» (που δεν έχει ακόμη αντιληφθεί ότι είναι κράτος στα παλαιστινιακά εδάφη και οφείλει να συμπεριφέρεται ως κράτος), η «Χεζμπολάχ», στον Νότιο Λίβανο και επισήμως ο πρόεδρος του Ιράν. Μήπως όλοι πρέπει να συμφωνήσουμε με τον πρόεδρο των ΗΠΑ, τον κ. Μπους, ότι το κράτος αυτό, το Ισραήλ, έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να αμυνθεί και να υπερασπιστεί την απερίφραστα απειλούμενη ύπαρξή του;

Εντελώς ειδική και πρωτότυπη είναι η περίπτωση της «Χεζμπολάχ» του Λιβάνου. Είναι μια οργάνωση, πολλοί ισχυρίζονται ξενοκίνητη, που διαθέτει τη δική της ανεξάρτητη διοίκηση, δηλαδή το δικό της «κράτος» και τον δικό της βαριά εξοπλισμένο στρατό, μέσα στο κράτος του Λιβάνου, ένα κράτος εν κράτει και για άλλους ένα είδος εσωτερικής ή εξωτερικής κατοχής. Με την ανευθυνότητα παρακρατικής οργάνωσης απειλεί τόσο το Ισραήλ, όσο και το κράτος του Λιβάνου, ο λαός του οποίου στις τελευταίες εκλογές και έπειτα από απερίγραπτες περιπέτειες εξέφρασε τη θέλησή του να ζήσει ειρηνικά με τους γείτονές του. Δεν είναι ανεκτή από την άποψη της δημοκρατικής τάξης, ενώ είναι ανεύθυνη απειλή για την ειρήνη της περιοχής.

Το Ισραήλ, ως άμεσα απειλούμενο, δεν αισθάνεται και ούτε οφείλει να αισθάνεται κανέναν ενδοιασμό: Στους πυραύλους της «Χεζμπολάχ», απαντάει με πολύ πιο ισχυρούς πυραύλους και, δυστυχώς, με περισσότερα θύματα. Είναι όμως περίεργο να αφήνουν στο απυρόβλητο τη «Χεζμπολάχ» όσοι κόπτονται για την ειρήνη της περιοχής.

Από τις ακτές του Ατλαντικού ως τη Νοτιοανατολική Ασία επί δεκαετίες, ακόμη από προπολεμικά, πλανάται ένα ισχυρό και δυναμικό αίτημα: η χειραφέτηση του αραβικού κόσμου. Τροφοδότησε στην αρχή το ρωμαλέο και νικηφόρο ανταρτοποικιακό κίνημα για να διοχετευθεί στις μέρες μας σε ένα σκοτεινό και αναχρονιστικό θρησκευτικό φονταμενταλισμό, που μοιραία ταυτίζει την αραβική χειραφέτηση με τον «ιερό πόλεμο» και με ακραίες πράξεις τρομοκρατίας, με την αιχμή στραμμένη εναντίον του Ισραήλ. Είναι φυσικό και λογικό ότι το Ισραήλ θα υπερασπισθεί την ύπαρξή του με όλα τα μέσα που διαθέτει και με ισχυρό πατριωτικό φρόνημα. Και μάλλον είναι βέβαιο ότι δεν θα χάσει την ευκαιρία μιας νέας νίκης, ανάλογης με εκείνες του παρελθόντος που εδραίωσαν τη θέση και τον ρόλο του στη Μέση Ανατολή. Οι ανεύθυνες «Χαμάς» και «Χεζμπολάχ» αυτήν ακριβώς την ευκαιρία τού προσφέρουν...

Η ρητορική του πόνου

Της Αμάντας Μιχαλοπούλου,
«Καθημερινή», 6.8.2006

Τέλη Ιουνίου, δεν είχε ξεκινήσει ακόμη η πολεμική σύρραξη στον Λίβανο, όταν μας είχε πλησιάσει, κάπου στο Κολωνάκι, ένας πλανόδιος πωλητής βιβλίων. Καθόμασταν σ' ένα εστιατόριο, τραπεζάκια έξω, ζέστη αφόρητη και ήμασταν επιπλέον απορροφημένοι στην κουβέ-

ντα, οπότε απορρίψαμε την προσφορά του ευγενικά. «Μωρέ ξέρω τι είσαστε εσείς. Εβραίοι, Ρωσοεβραίοι», είπε ο πωλητής αγριεμένος, με μάτι τρελού. Δεν κατάλαβα αν πουλούσε βιβλία αντισημιτικής συνωμοσιολογίας και ήταν ευθέως επηρεασμένος από το εμπόρευσμά του, ή αν τον είχε πειράξει η ζέστη. Ωστόσο, θυμάμαι συχνά το παράλογο μίσος στο βλέμμα του από τότε που άρχισε ο πόλεμος.

Τον ελληνικό αντισημιτισμό τον έχω συναντήσει σε παρέες κάθε λογής, σε ανέκδοτα, σε τηλεοπτικές εκπομπές περί Μεγάλης Ελλάδας, σε βιβλία. Στη «Μάνη» του Πάτρικ Λη Φέρμορ, οι χωρικοί προειδοποιούν τον συγγραφέα να προσέχει στην Αναβρυτή, επειδή οι κάτοικοί της είναι Εβραίοι υποτίθεται. «Θα σε γδάρουν ζωντανό παιδί μου» του λένε. Συχνά ο αντισημιτισμός στη χώρα μας είναι καλυμμένος αντιαμερικανισμός – φαίνεται στις επίσημες δηλώσεις του ΚΚΕ, αλλά και σε όλο το φάσμα της Αριστεράς που προτιμά να ταυτιστεί με την ισλαμική τρομοκρατία, παρά να σκεφτεί ότι στις πολεμικές συρράξεις δεν υπάρχουν «καλοί» και «κακοί». Αυτό θα έπρεπε να συμβαίνει, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις τους, μόνο στον κακό αμερικανικό κινηματογράφο.

Το φαινόμενο της αγιοποίησης της ισλαμικής τρομοκρατίας φαίνεται επίσης καθαρά στην αρθρογραφία τις τελευταίες εβδομάδες. Πρόκειται για ένα είδος αναγκαίας, και άρα καθαγιασμένης τρομοκρατίας. Ένα επιχείρημα των άνευ όρων υποστηρικτών του μουσουλμανικού χώρου είναι ότι η Χεζμπολάχ θεωρείται πολιτική και επαναστατική οργάνωση με πλατιά λαϊκή βάση και άρα δεν έχει τρομοκρατικό χαρακτήρα. Αλλά μήπως ο ναζισμός, ο κομμουνισμός και διάφορες απολυταρχίες στην ιστορία της ανθρωπότητας δεν είχαν επίσης λαϊκή υποστήριξη; Θα μπορούσε αυτό να αποχαρκτηρίσει τις πράξεις αγριότητας;

Δεν είναι τυχαίο ότι όσοι Λιβανέζοι καλλιτέχνες ξέρω ζουν αυτοεξόριστοι, όσο μακρύτερα γίνεται από την τρομοκρατία των σιτών. Μια Λιβανέζα φίλη στο Βερολίνο έχει απλώςει εδώ και μήνες τα σερβίτσια της μαμάς της στο πάτωμα γιατί δεν ξέρει πού ανήκει ούτε πού μπορεί να ζήσει. Μου έλεγε ότι ο Λίβανος ήταν γεμάτος με ακριβά εμπορικά κέντρα αλλά κάτω από την ευμάρεια καιροφυλακτούσαν συμπεριφορές και αντανakλαστικά μιας πολύ συντηρητικής κοινωνίας που αγόταν και φερόταν από τη Χεζμπολάχ.

Έχω περισσότερους λόγους να πιστέψω τους φίλους μου, επειδή οι συζητήσεις μας δεν εξυπηρετούσαν κάποια πολιτική σκοπιμότητα, αλλά την κοινή μας ανάγκη να ζούμε ελεύθερα και πολιτισμένα. Ξέρω πως τώρα πενθούν για την ασύλληπτη καταστροφή και τα SMS που ανταλλάσσουμε είναι γεμάτα με

«bises tristes» (λυπημένα φιλιά). Ο πόνος είναι αβάσταχτος γι' αυτό και η ρητορική του πόνου είναι τόσο χυδαία.

Είναι, επίσης, ενδιαφέρον ότι κάθε κρίση στη Μέση Ανατολή είναι μια ευκαιρία για να εκφραστεί γενικευμένο, σπασμωδικό αντιαμερικανικό μένος. Η συζήτηση πάντα στρέφεται στην Αμερική, δηλαδή απομακρύνεται από τη σύνθετη προβληματική του σπαραγμού στη Μέση Ανατολή. Πώς κοιμάται ο μέσος Αμερικανός, αναρωτιέται η αρθρογραφία. Πώς κοιμάται ο μέσος Έλληνας, θα έπρεπε να ρωτήσουμε. Έχει αϋπνίες; Μήπως του κόβεται η όρεξη μετά τα τηλεοπτικά δελτία με τους ομαδικούς τάφους; Για ποιο λόγο άραγε θεωρούμε ότι είμαστε πιο ευαίσθητοι δέκτες της δυστυχίας του άλλου; Επειδή έχουμε κατανείμει ακριβοδίκαια τις κατηγορίες; Επειδή έχουμε αποφασίσει ποιοι είναι οι «κακοί»; Οι φωτογραφίες νεκρών παιδιών μας βύθισαν σε βουβή, απερίγραπτη απελπισία, αλλά παρόμοια αισθήματα απελπισίας δημιουργούν και οι φωτογραφίες δεκάχρονων μελών των Ταξιαρχών του Αλ Μάχντι, μιας οργάνωσης της νεολαίας της Χεζμπολάχ. Τα παιδιά απαθανατίζονται, ενώ ορκίζονται ότι θα γίνουν μάρτυρες. Άρα πρόκειται για τις φωτογραφίες της επόμενης φουρνιάς νεκρών παιδιών.

Όσοι συγκρίνουν απλουστευτικά το Ολοκαύτωμα με τα πρόσφατα γεγονότα στον Λίβανο θα μπορούσαν να αφήσουν στην άκρη τα μυθιστορήματα και να πάρουν μαζί τους στις διακοπές το δίδυμο Maus του Άρτ Σπίγκελμαν, ένα αριστουργηματικό comic novel (εκδ. Pantheon Books) που θυμίζει την ιστορία σε όσους επιμένουν να ξεχνάνε.

Η άλλη όψη της κρίσης Πολιτική μυωπία

Του Ανδρέα Ανδριανόπουλου,
«Ημερησία», 29 - 30.7.2006

Καταγγέλεται το Ισραήλ για τις στρατιωτικές του επιχειρήσεις στο Λίβανο από τα λογής ελληνικά «προοδευτικά» μετερίζια. Ακόμα κι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν σκέφθηκε πως ενδεχόμενα υπάρχει και άλλη πλευρά στη σύγκρουση. Ούτε μια κουβέντα για τις απαγωγές ισραηλινών στρατιωτών, για τις ρουκέτες της Χεζμπολάχ και για την πλήρη απαξίωση από τη Χαμάς της ισραηλινής χειρονομίας να αποχωρήσει από τη Γάζα και από ισραηλινούς οικισμούς στη Δυτική Όχθη.

Δηλαδή αν οι «γκρίζοι λύκοι» εκτόξευαν ρουκέτες κατά ελληνικών θέσεων στον Έβρο κι αυτές έφθαναν

μέχρι και τη Θεσσαλονίκη, η Ελλάδα δεν θα θεωρούσε υπεύθυνη την Τουρκία; Και δεν θα ήταν υποχρεωμένη να αντιδράσει; Αυτά τα δύο μέτρα και δύο σταθμά των θέσεων των «προοδευτικών», υποτίθεται, οργανώσεων της Αριστεράς –και όχι μόνο– είναι που εξοργίζουν όποιον έχει και στοιχειώδη ακόμη σχέση με τη λογική.

Όπως και στην περίοδο των ΝΑΤΟικών βομβαρδισμών κατά της Γιουγκοσλαβίας, για το Κόσοβο, η Αριστερά δεν παίρνει θέση με βάση τη λογική και τα ελληνικά συμφέροντα, αλλά σύμφωνα με τον αντι-αμερικανισμό και τον αντι-δυτικισμό της. Τότε οι Μουσουλμάνοι, οι Παλαιστίνιοι και ο ίδιος ο Αραφάτ είχαν στηρίξει τις ΝΑΤΟικές επιθέσεις. Και το επίσημο Ισραήλ είχε συμπαρασταθεί στον Μιλόσεβιτς. Αλλά εμείς, η Αριστερά δηλαδή, ήμασταν εναντίον της Δύσης. Γιατί αυτό επέβαλαν τα αντι-αμερικανικά μας αντανakλαστικά.

Έτσι και τώρα, στη Μέση Ανατολή, που οι ρόλοι αντιστρέφονται, οι ίδιοι παράγοντες, καυτηριάζουν μονομερώς το Ισραήλ και τη Δύση, κλείνοντας τα μάτια στις όποιες προκλήσεις. Όλοι ζητούν εφαρμογή των αποφάσεων των Ηνωμένων Εθνών. Ουδείς, όμως, θυμίζει την ανεφάρμοστη σχετική απόφαση που επέβαλε τον αφοπλισμό της Χεζμπολάχ. Και την παρουσία της σαν «κράτος εν κράτει» μέσα στον κυρίαρχο υποτίθεται Λίβανο. Ο οποίος είχε ζητήσει από τη διεθνή κοινότητα το ξερίζωμα της Χεζμπολάχ. Αλλά ουδείς ενδιαφέρθηκε. Πού ήταν τότε οι προοδευτικές φωνές που μάχονται για εθνική ανεξαρτησία; Ο έμμεσος έλεγχος τρίτης χώρας από το Ιράν ή την Συρία είναι αποδεκτός, ενώ κατακεραυνώνεται και η υποψία δήθεν δυτικής επιρροής επάνω σε χώρες της παγκόσμιας περιφέρειας ή σε επιμέρους εθνικές ομάδες!

Έχει κανείς αμφιβολία πως αν οι Αμερικανοί άλλαζαν στρατόπεδο και στήριζαν τις επιδιώξεις των Αράβων, η κ. Παπαρήγα και η παρέα της θα έβρισκαν «αποτρόπαιη» την εγκατάλειψη ενός μικρού λαού (των Ισραηλινών) στα χέρια «αιμοβόρων» γειτόνων! Να μην ξεχνάμε πως κάπως έτσι ξεκίνησαν τα πράγματα στην περιοχή, όταν η Σοβιετική Ένωση στήριζε τότε το νεαρό κράτος του Ισραήλ –στο οποίο αντιστρατεύονταν η Δύση– και καταδίκαιζε κάθε προσπάθεια υπονόμευσής του. Όταν η τρομοκρατική ισραηλινή οργάνωση Ιργκούν τίνιζε στον αέρα το ξενοδοχείο «Βασιλιάς Δαβίδ» στην Ιερουσαλήμ, Βρετανοί και Αμερικανοί είχαν καταδικάσει την πράξη. Για τους άλλους ήταν μια κίνηση απεξάρτησης μικρού λαού που πάσχιζε για την ανεξαρτησία και την εθνική του ολοκλήρωση!

Ποιος έχει, όμως, μνήμη σήμερα για να θυμάται...

Εν παρόδω, αλλά εκ του σύνεγγυς Υπάρχουν πολλές αναγνώσεις...

Του Γιάννη Π. Τζαννετάκου,
«Αξία», 29.7.2006

... **Ο**σον αφορά τη μεσανατολική τραγωδία, όπως αυτή «διδάσκεται» το τελευταίο χρονικό διάστημα. Τραγωδία, η οποία ενίοτε παρεμπέμπει και στο θέατρο του παράλογου. Το δυστύχημα είναι πως οι συγκροτούντες τις εκατόμβες των εκατέρωθεν θυμάτων δεν πρόκειται ποτέ να σηκωθούν μετά το τέλος των «παραστάσεων» και να υποκλιθούν στο κοινό. Και τούτο, διότι απλούστατα δεν είναι ηθοποιοί, αλλά ήδη νεκροί άνθρωποι στην πραγματικότητα. Από τα τέλη της δεκαετίας του '40, τότε δηλαδή που «αυθαιρέτως» ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ στα πατρογονικά εδάφη των Ιουδαίων, τα οποία παραλλήλως ήταν πατρογονικά και των Αραβοπαλαιστίνιων, η λοιπή διεθνής συντεταγμένη –ας πούμε– Πολιτεία, αδυνατεί να εξεύρει μια αμοιβαίως αποδεκτή λύση. Η λαϊκή συνείδηση ανά τον κόσμο –βοηθούσης και της προπαγάνδας του τότε σοβιετικού μπλοκ– συντάχθηκε αναφανδόν υπέρ των ανέστιων Παλαιστίνιων. Αντιμετώπισε δε με ευθεία εχθρότητα τους Ισραηλινούς. Ωσάν τούτοι οι τελευταίοι μετά αιώνες διώξεων, καθάρσεων, αλλά και του μοναδικού Ολοκαυτώματος, δεν θα έπρεπε να είχαν στον ήλιο μοίρα. Αλλά πλανήτες να περιφέρονται ωσάν κολασμένοι διότι... σταύρωσαν το 33 μ.Χ. τον Ιησού Χριστό! Στην πλάτη των Παλαιστίνιων, τους οποίους οι λοιποί Άραβες αδελφοί τους θα μπορούσαν ανέτως να προσφέρουν άνδρες και βραχχώδεις γαίες –όπως ήταν αυτές που «σφετερίστηκαν» οι Ισραηλινοί– ώστε να εγκαταστήσουν το κράτος τους, παίχτηκαν διάφορα περίπλοκα παίγνια. Γαιοστρατηγικές σκοπιμότητες, σκοτεινά συμφέροντα και ανομολόγητες βλέψεις διεφθαρμένων και αιμοδιψών καθεστώτων σειράς από αραβικές χώρες, πρυτάνευσαν στην περιοχή. Και, μάλιστα, πάντοτε με πρόφαση τους Παλαιστίνιους, οι οποίοι είχαν αγιοποιηθεί ως θύματα του διεθνούς ιμπεριαλισμού και του ερεβώδους σιωνισμού. Ο σιωνισμός είχε καταστεί (και παραμένει)... το πολυπλόκαμο τέρας, το οποίο καθοδηγούσε και καθοδηγεί τις διεθνείς εξελίξεις! Η εθνική συνείδηση θεωρείται αποδεκτή για όλα τα άλλα έθνη, πλην του ισραηλινού τοιούτου! Ενδιαφέρουσα διάκριση, δυσμενής φυσικά –άλλη μία δηλαδή ανάμεσα στις πολλές– εις βάρος της συγκεκριμένης εθνότητας. Και... για το φόβο των Ιουδαίων, υποστηρίζεται ακόμα πως «άλλο αντισιωνισμός κι

άλλο αντισημιτισμός». Μάλιστα! Πάντως, όταν το μεσανατολικό ζήτημα περιέρχεται σε έξαρση –γεγονός λίαν σύνθητος– στον ελληνικό χώρο, αναπτύσσεται μια συστηματική φιλολογία, η οποία έχει ως βάση της μόνο το δράμα των Παλαιστινίων. Όχι πως δεν είναι θύματα των περιστάσεων, των συνθηκών, των αναμετρήσεων. Είναι! Και καταβάλλουν βαρύτατο φόρο αίματος! Τον ανταποδίδουν, όμως, στο μέτρο του δυνατού καθιστάμενοι κατά καιρούς εκτελεστικοί βραχίονες αλληλοδιάδοχων φορέων του ισλαμικού φονταμενταλισμού, όταν αυτός καταφεύγει συστηματικά στην τρομοκρατία και τα τυφλά χτυπήματα εναντίον πρωτίστως –αν όχι και αποκλειστικώς– αμάχων είτε Ισραηλινών είτε πολιτών του υπολοίπου κόσμου. Πέραν, όμως, του υπαρκτού προβλήματος ως προς την αδυναμία να υπάρξει κρατική υπόσταση των Παλαιστινίων –και ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι αρκετές φορές απελάκτισαν τις προοπτικές προς επίλυσή του –οι ανακριτές και οι δημοσιογράφοι που καταπιάνονται με τα μεσανατολικά λησμονούν ή αποσιωπούν μιαν αυταπόδεικτη αλήθεια. Την εξής: Η κυριαρχούσα αντίληψη στους ηγήτορες των στυγνών αραβικών καθεστώτων –αλλά και στο παρανοϊκό ιρανικό– όπως και στις ποικίλες επαναστατικοφανείες τρομοκρατικές φράξιες είναι πως το κράτος του Ισραήλ πρέπει να εξαφανιστεί! Να ισοπεδωθεί! Να εξοβελιστεί! Να δοθεί στο πυρ το εξώτερο! Να εξαεμιστεί! Δεν αναγνωρίζεται το δικαίωμα του λαού του Ισραήλ να ζήσει κρατικώς οργανωμένο εκεί που βρισκόταν στο παρελθόν. Ωσάν να μην περισσεύουν γαίες στην περιοχή! Αυτή η διακηρυγμένη βούληση των Αραβοϊρανών είχε λάβει στο παρελθόν και τη μορφή συμβατικών πολεμικών εξορμήσεων. Το γε νυν έχουν «εκφράζεται» μέσω της αναβαθμισμένης τρομοκρατίας ανά τον κόσμο, αλλά και των πυραύλων της τυφλοφανατικής Χεζμπολάχ εναντίον των αμάχων του Ισραήλ. Όταν, λοιπόν, αρνούνται οι γείτονές σου το δικαίωμά σου να υφίστασαι ως κράτος, δεν διαθέτεις πάντοτε την ικανότητα να προσδιορίζεις το άριστο μέτρο στην αντίδρασή σου. Ούτω πως το υπερβαίνεις. Και κατακρίνεσαι, αλλά μονομερώς. Φυσικά, σ' ελάχιστες γραμμές δεν είναι δυνατό να ξεσηκωθεί το μεσανατολικό ζήτημα στη διάρκεια της μεταπολεμικής εξηκονταετίας. Ούτε να υποστηριχθεί με επάρκεια και αποτελεσματικότητα η μία ή η άλλη άποψη. Στόχος του διευρυμένου ημισέλιδου ήταν να υπενθυμίσει και να αναδείξει τη συνήθως αποσιωπούμενη πτυχή της αναμφισβήτητης τραγωδίας, δηλαδή τη σκοπούμενη εξαφάνιση του Ισραήλ. Πτυχή, η οποία δεν είναι άμοιρη υφέρποντος αντισημιτισμού εις βάρος όχι μόνο των εμπόλεμων Ισραηλινών, αλλά και των αμέτοχων Ισραηλιτών της διπλανής –λεγόμενης– πόρτας, ανεξάρτητα από εθνικότητα, ιθαγένεια, υπηκοότητα. Μήπως στις μονόπλευρες αντιπολεμικές και φιλειρηνικές εξάρσεις μας πρέπει να εντοπίσουμε κι αυτό το απεχθές φαινόμενο;

Εμείς ξέρουμε καλύτερα;

Του Πάσχου Μανδραβέλη,
«Καθημερινή», 31.8.2006

Το γεγονός ότι 51% των Ελλήνων υποστήριζε τη Χεζμπολάχ στον πρόσφατο πόλεμο του Λιβάνου (ενώ τα ποσοστά υποστήριξης στις άλλες δυτικές χώρες δεν ξεπέρασαν το 20%) είναι θέμα άποψης. Το γεγονός όμως ότι το 79% των Ελλήνων πιστεύει ότι το Ισραήλ ξεκίνησε αυτόν τον πόλεμο (όταν το αντίστοιχο ποσοστό στον Λίβανο είναι μόλις 59%) είναι πρόβλημα ενημέρωσης. Όχι στον Λίβανο, όπου η Χεζμπολάχ έχει δικό της κανάλι, αλλά στην Ελλάδα όπου το πνεύμα της «αντίστασης» τύπου Χεζμπολάχ έχει κερδίσει την καρδιά και το μυαλό των ΜΜΕ.

Σε μια δημοκρατική χώρα καείς μπορεί να είναι με όποιον θέλει. Έστω άκριτα κι άστοχα. Όπως μπορεί κάποιος να είναι δωδεκαθεϊστής, έτσι μπορεί να δηλώνει υποστηρικτής της Χεζμπολάχ. Όπως δικαιούται να θαυμάζει τον Σαλπιγγίδη, έτσι μπορεί να αγαπάει και τον Ναστράλα.

Μπορεί, από τη διαστρωμάτωση των φιλάθλων ή τον βαθμό υποστήριξης σε κάποιον αντιμαχόμενο, να βγαίνουν ενδιαφέροντα κοινωνιολογικά συμπεράσματα, αλλά το δικαίωμα σε κάθε ανορθολογισμό είναι αναφαίρετο. Όλοι έχουν το δικαίωμα να ερμηνεύουν τα γεγονότα κατά το κέφι τους, αλλά το ποιος ξεκίνησε τον τελευταίο πόλεμο δεν είναι θέμα ερμηνείας. Είναι άγνοια γεγονότων, η οποία πιθανώς να εξηγεί και τις ερμηνείες.

Η δημοσκόπηση της TNS - ICAP Gallup International (που δημοσίευσε χθες η «Καθημερινή»), δείχνει πολλά για τη χώρα, αλλά αναδεικνύει περισσότερο για τα ΜΜΕ. Μπορεί στην Ελλάδα να πλεονάζει η ευαισθησία, αλλά υπάρχει ένα πολύ σοβαρό έλλειμμα ενημέρωσης. Όπως πριν από τους βομβαρδισμούς στο Κόσσοβο δεν ξέραμε τίποτε για τη Σρεμπρένιτσα και κατά τη διάρκεια του δεύτερου πολέμου στο Ιράκ πεισθήκαμε ότι η Βαγδάτη θα γίνει Στάλινγκραντ, έτσι και τώρα οκτώ στους δέκα Έλληνες «γνωρίζουν» ότι αυτόν τον πόλεμο τον ξεκίνησε το Ισραήλ. «Εμείς ξέρουμε καλύτερα» και από τους Λιβανέζους.

Αυτό είναι εν πολλοίς προϊόν της τηλεοπτικής κυριαρχίας στην ενημέρωση. Τα δελτία «ειδήσεων» δεν δίνουν χρόνο στις πολύπλοκες πολιτικές διεργασίες. Θέλουν εκρήξεις, θύματα και αίμα. Δεν ασχολούνται καν με ήσσοнос (για την τηλεόραση) σημασίας συνοριακά επεισόδια, όπως ήταν η απαγωγή και δολοφονία των ισραηλινών στρατιωτών. Ξαφνικά παρουσιάζουν στους τηλεθεατές ένα εντυπωσιακό πόλεμο με πολύ αίμα. Επόμενο είναι οι τελευταίοι να βγάζουν συμπεράσματα

από ελλιπή εικόνα. Όταν η Μέση Ανατολή είναι γενικώς απύσχα από τους τηλεοπτικούς δέκτες και ξαφνικά οι Έλληνες τηλεθεατές βλέπουν το Ισραήλ να βομβαρδίζει, επόμενο είναι να θεωρούν ότι το Ισραήλ (πέρα από το γεγονός ότι φταίει που υπάρχει) ξεκίνησε τη σύγκρουση. Ειδικά όταν και μετά την κρίση κανείς δεν εξηγεί το ιστορικό, αλλά όλοι αναλίσκονται σε κραυγές για το κακό που γίνεται.

Η συναισθηματική προσέγγιση της πραγματικότητας είναι ένα ακόμη στοιχείο που αφαιρεί από την ενημέρωση. Σε κάθε πόλεμο μπορεί να μαθαίνουμε πόσο στενοχωρημένοι ή οργισμένοι είναι οι απεσταλμένοι των καναλιών, αλλά πληροφορούμαστε ελάχιστα για την ίδια τη σύγκρουση. Στον λόγο περισσεύει το συναίσθημα και λείπει η πληροφορία.

Το τρίτο πρόβλημα είναι πως οι Έλληνες δημοσιογράφοι νιώθουν ότι πρώτιστο καθήκον τους είναι να αλλάξουν τον κόσμο αντί να τον ενημερώσουν. Θεάρεστη η πρώτη αποστολή, μόνο που η δουλειά τους απαιτεί το δεύτερο.

Τελικά αποτυγχάνουν και στα δύο: και τον κόσμο δεν μπορούν να αλλάξουν, αλλά και το κοινό τους δεν ενημερώνουν... Το αποτέλεσμα είναι να απαξιώνονται τα ΜΜΕ και ως σταυροφόροι και ως φορείς ειδήσεων. Δηλαδή, κάποια στιγμή το 80% των Ελλήνων θα μάθουν ότι η Χεζμπολάχ έδωσε την αφορμή για τον τελευταίο πόλεμο. Κι όταν το μάθουν μαντέψτε ποιον θα λιθοβολήσουν.

Οι σύγχρονοι Πιλάτοι

Του Μάξιμου Χαρακόπουλου,
βουλευτή της Ν.Δ., «Ελευθερία» (Λάρισα),
30.7.2006

Ηβία γεννά βία. Και αν ακόμη το Ισραήλ καταφέρει καίριο χτύπημα στη Χεζμπολάχ, είναι βέβαιο ότι το αίμα που ρέει άφθονο στη Μέση Ανατολή θα τροφοδοτήσει νέες στρατιές «μαρτύρων» καμικάζι αυτοκτονιών από τις φτωχογειτονιές των Αράβων. Επιπλέον, όπως φάνηκε και από τις αντιπολεμικές πορείες διαμαρτυρίας σε όλο τον κόσμο –με εξαίρεση τις ΗΠΑ όπου, με νωπή τη μνήμη της 11ης Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε πορεία υπέρ του Ισραήλ– είναι πολύ πιθανό ένα νέο κύμα αντισιμιτισμού. Στη Μέση Ανατολή τα πράγματα, βεβαίως, δεν είναι άσπρο - μαύρο. Όσο δίκαιο είναι το αίτημα για τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους άλλο τόσο κατανοητός είναι και ο φόβος των Εβραίων, που νιώθουν περικυκλωμένοι από μια πλημμυρίδα εχθρών. Και σίγουρα, όσο δεν δίδεται ζωτικός χώρος στους Παλαιστίνιους δεν θα ησυχάσει η πολύπαθη περιοχή.

Δυστυχώς, όταν «μιλούν» τα όπλα δεν υπάρχει χώρος για νηφάλιες προσεγγίσεις. Είναι γνωστό ότι η αποσταθεροποίηση και η υπανάπτυξη διαιωνίζουν μίσση και αντιπαλότητες. Η εισβολή των Ισραηλινών στο Λίβανο αποδυναμώνει πολιτικά όσους Άραβες επιδιώκουν την ειρήνη και την αναβίωση της ειρηνευτικής διαδικασίας. Είναι προφανές η δυσκολία τους να πείσουν τον αραβικό κόσμο όταν μάλιστα η Χεζμπολάχ έχει αναπτύξει αυτόνομο δίκτυο που ασχολείται με τη «φροντίδα της καθημερινότητας», υποκαθιστώντας κρατικές δομές που υπολειπούνται στην περιοχή. Ωστόσο, η συγκεκριμένη οργάνωση εφόσον επιθυμεί την ολοκληρωτική της ένταξη ως κανονικό πολιτικό κόμμα στο νέο πολιτικό σύστημα του Λιβάνου θα πρέπει να προχωρήσει σε άμεσο αφοπλισμό, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια της σημερινής της πρωτοκαθεδρίας.

Για την έξοδο από την κρίση είναι άμεση η ανάγκη κατάπαυσης του πυρός και η έναρξη διαπραγματεύσεων για την απελευθέρωση των Ισραηλινών στρατιωτών που κρατούνται όμηροι, ενδεχομένως και με ανταλλαγή Παλαιστίνιων αιχμαλώτων.

Σημαντικό είναι επίσης, να επιδιωχθεί η απομάκρυνση των δυνάμεων της Χεζμπολάχ από το νότιο Λίβανο με αντίστοιχη ανάπτυξη του στρατού του Λιβάνου με τη συμμετοχή παρατηρητών από τον ΟΗΕ και τον Αραβικό Σύνδεσμο.

Μια προσωρινή, όμως, κατάπαυση του πυρός, χωρίς μέριμνα για θεραπεία των γενεσιουργών αιτιών της αποσταθεροποίησης, απλά θα παρατείνει την αγωνία των κατοίκων της περιοχής μέχρι την επόμενη κρίση. Είναι ανάγκη να επικρατήσουν αντιλήψεις που να δίνουν τα εχέγγυα για συνολική λύση του μεσανατολικού ζητήματος και να λαμβάνουν υπόψη τους περιφερειακούς συσχετισμούς δυνάμεων. Προς αυτή την κατεύθυνση απαραίτητη είναι η ενίσχυση των πολιτικών δομών στο κράτος του Λιβάνου και η αποσαφήνιση του ρόλου της Χεζμπολάχ και της Συρίας στην εσωτερική πολιτική σκηνή της χώρας.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο οφείλει να κινηθεί η διεθνής κοινότητα εάν δεν θέλει να κατηγορηθεί για ανοχή –αν όχι για ένοχη συνέργεια– στο έγκλημα που συντελείται. Όσο κάποιοι νίπτουν τας χείρας τους ως άλλοι Πόντιοι Πιλάτοι, τόσο θα «φυτρώνουν» απεγνωσμένοι «τρομοκράτες» που στο μυαλό τους δαιμονοποιούν τις ΗΠΑ και τη Δύση, θεωρώντας το Ισραήλ σαν τον τοποτηρητή τους στην περιοχή, που ενεργεί με τις ευλογίες και τη στήριξή τους.

Και επειδή η αξιωματική αντιπολίτευση ενέταξε και την εξωτερική πολιτική στην εγχώρια κομματική διαπάλη, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι η εξωτερική πολιτική μιας χώρας κρίνεται σε βάθος χρόνου και εκ του αποτελέσματος.

Η Ελλάδα ήταν η πρώτη χώρα που μίλησε για άμε-

ση κατάπαυση του πυρός, καταθέτοντας συγκεκριμένες προτάσεις για την εκτόνωση της κρίσης. Νηφάλια, μέσα από τα fora και τους διεθνείς οργανισμούς που συμμετέχουμε, εργαζόμαστε για τη σταθερότητα ως ηθική δύναμη ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή, διασφαλίζοντας παράλληλα τα συμφέροντα της χώρας.

Τι μπορεί να φέρει η επόμενη μέρα;

Του Θ. Ν. Σωτηρίου,
«Θεσσαλία» (Βόλου), 20.8.2006

Ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή δεν είναι το μοναδικό γεγονός που μας υπενθυμίζει ότι το κακό είναι παρόν στην καθημερινότητα. Η τρομοκρατία, η φτώχεια, τα δυστυχήματα, το ναυάγιο των σχεδίων μας, η ματαίωση των επιδιώξεών μας, όλα μας δίνουν να καταλάβουμε ότι ο κόσμος ήταν και είναι αφιλόξενος και δεν αρκεί να εξορκίσουμε το κακό ή να κραυγάζεις. Το κακό, ο θάνατος, η δυστυχία υπάρχουν και θα υπάρχουν επειδή ο ανταγωνισμός, η σύγκρουση, ο πόλεμος φέρνουν στην επιφάνεια την κρυμμένη επιθετικότητά μας. Κι αν η καθημερινότητα γίνεται ανεκτή επειδή η επιθετικότητα του καθενός μας τιθασεύεται –πάντα στο μέτρο του δυνατού– επειδή λειτουργούν οι κατασταλτικοί μηχανισμοί ή επειδή η ζωντανή προσδοκία του κέρδους μας αναγκάζει να εμφανιζόμαστε συγκαταβατικοί, επιεικείς και ήμεροι, στις διακρατικές σχέσεις η επιθετικότητα, οι συγκρούσεις, οι ακραίοι ανταγωνισμοί έως και οι πόλεμοι είναι ο κανόνας: η απουσία διεθνών κατασταλτικών μηχανισμών επιτρέπει την εκδήλωση της διακρατικής βίας. Το εθνικό κράτος δεν γνωρίζει όριο στις επιδιώξεις του παρά μόνο τη βία του ανταγωνιστή του και στο βαθμό που αυτή η βία θα είναι πειστική, θα πείθει δηλαδή ότι θα προκαλέσει σοβαρές απώλειες σε όποιον την αγνοήσει. Και η ειρήνη αποτελεί πάντοτε το μεσοδιάστημα των πολέμων.

Αυτή είναι δυστυχώς η πραγματικότητα –κι όσο κι αν πασχίζουμε να εξορκίσουμε το κακό με φωνές ή με άλλα ξόρκια τίποτε δεν κερδίζουμε. Και η στήλη αυτή δεν έχει σκοπό να προσθέσει υλικό στο ήδη υπάρχον των εξορκισμών. Και η βία, ο πόλεμος δεν απαλείφονται με ωραιολογίες ή βαρύγδουπες ρητορείες από επίσημα και μη χείλη...

Το τοπίο στη Μέση Ανατολή παραμένει θολό –και θα παραμείνει για αρκετό καιρό– επειδή ο «πόλεμος» των ισραηλινών ενόπλων δυνάμεων κατά της Χεζμπολλάχ δεν ήταν πόλεμος κατά του Λιβάνου, κράτησε τριάντα τέσσερες μέρες (υπερβολική διάρκεια)

και τα αποτελέσματά του δεν ήταν τα αναμενόμενα και για τις δύο πλευρές. Από μία άποψη το Ισραήλ φαίνεται να δικαιώνεται. Γιατί; Επειδή η αντίσταση ενός παραστρατιωτικού σώματος, της Χεζμπολλάχ, απέναντι στον πανίσχυρο στρατό του Ισραήλ δείχνει ότι η οργάνωση αυτή ήταν πλήρως εξοπλισμένη και ετοιμοπόλεμη. Βεβαίως οι βομβαρδισμοί, ο ναυτικός αποκλεισμός και οι χερσαίες επιχειρήσεις του Ισραήλ προκάλεσαν τεράστιες απώλειες στην εν λόγω οργάνωση. Γι' αυτό, για να καλυφθούν οι απώλειες αυτές, διατάχθηκε από την ηγεσία της οργάνωσης το τέλος των εχθροπραξιών να πάρει τελετουργικό και μάλιστα χαρακτήρα επινικίων. Το ότι δόθηκαν πρόσθετες υποσχέσεις από τους ηγέτες της οργάνωσης προς τους άστεγους και τα θύματα των βομβαρδισμών περί ταχείας αποκατάστασης των ζημιών, αυτό δείχνει ότι, πέρα από τους φανατικούς, πολλοί απλοί άνθρωποι, η μάζα των δυστυχισμένων, περιμένει άμεση και αποτελεσματική βοήθεια. Διαφορετικά, δεν αποκλείεται ο Λίβανος να φθάσει στα όρια του εμφυλίου.

Το ερώτημα είναι ποιο ρόλο θα παίξουν και τα άλλα αραβικά κράτη: αν δηλαδή θα σπεύσουν να ενισχύσουν το ηγετικό προφίλ του σείχη Νασράλα αναλαμβάνοντας να ανακουφίσουν τους αδελφούς τους, τώρα μετά τις εχθροπραξίες, αφού στη διάρκειά τους τήρησαν σιγή και απόσταση ασφαλείας. Ή αν και τώρα θα τηρήσουν την ίδια απόσταση προτιμώντας τους δαιδάλους της διπλωματίας παρά να εκτεθούν ενισχύοντας την έτσι κι αλλιώς φιλοϊρανική παραστρατιωτική οργάνωση και να βρεθούν στο πλευρό του Ιράν που παίζει ένα ιδιαίτερο επικίνδυνο και αριστοτεχνικό παιχνίδι ισχύος στη Μέση Ανατολή. Ερώτημα επίσης που χρειάζεται απάντηση είναι αν η πολεμική μηχανή του Ισραήλ έπεισε τη Συρία να ξανασκεφθεί την όλη στάση της ή θα την ωθήσει περισσότερο στην αγκαλιά του Ιράν.

Το Ισραήλ ως κράτος δυτικού τύπου και η κοινωνία των πολιτών του, κοινωνία ανοιχτή, πλουραλιστική, πολυφωνική, δημοκρατική σίγουρα θα περάσουν περίοδο δοκιμασίας, εσωστρέφειας και ανακατατάξεων: επειδή είναι ανοιχτή κοινωνία –σε αντίθεση με τις μουσουλμανικές κοινωνίες– ήδη έχει μπει σε φάση ανοιχτών συζητήσεων ως προς τους σκοπούς του πολέμου και τους σκοπούς εν τω πολέμω. Και αυτό αποτελεί το μεγάλο όπλο του Ισραήλ: η ανοιχτή κριτική που αρχίζει στο εσωτερικό του μετά από κάθε μεγάλη κρίση. Κριτική χωρίς όρια και προκαταλήψεις, κριτική που αγγίζει κάθε πτυχή του πρόσφατου πολεμικού δράματος. Και σίγουρα στο εσωτερικό του εβραϊκού κράτους υπάρχουν ισχυρές, ζωντανές, δυναμικές φωνές υπέρ της ειρήνης, στο βαθμό βεβαίως που οι φιλοπόλεμες κραυγές των γειτόνων του δεν ενισχύουν τις φιλοπόλεμες τάσεις στο εσωτερικό του. Απέναντι στα ολοκληρωτικά, αυταρχικά, ημιαυταρχικά ή και θε-

οκρατικά καθεστώτα της Μέσης Ανατολής –όπου η γυναίκα υποχρεώνεται να χάνεται μέσα σε «ράσα»– το Ισραήλ παραμένει ένα κράτος δημοκρατικό, ακόμη και εν καιρώ πολέμου.

Και είναι πράγματι απορίας άξιο γιατί η παραδοσιακή Αριστερά –και δυστυχώς και τμήμα της καλούμενης ανανεωτικής– προτιμάει έστω και φραστικά, συνθηματολογικά– να στηρίζει κράτη αυταρχικά και καθεστώτα θεοκρατικά επειδή τάχα αυτά αντιτίθενται στην αμερικανική πολιτική. Το Ισραήλ ως κράτος δεν βρίσκεται εκτός κριτικής. Αλλά κάθε καλόπιστος κάτοικος του πλανήτη δεν μπορεί να παραγνωρίσει το γεγονός ότι η ύπαρξη του συγκεκριμένου κράτους στην περιοχή αποτελεί εγγύηση της Δημοκρατίας. Άλλωστε είναι δημοκρατική κατάκτηση η ίδια η κυβέρνηση του Ισραήλ να επιδιώκει και να προκαλεί την κριτική του πρόσφατου πολέμου εκ μέρους των ίδιων των στρατιωτών του...

Λίβανος: Μύθοι και αλήθειες

Του Αθ. Χ. Παπανδρόπουλου

«Εστία», 26.9.2006

Με μικρή καθυστέρηση, κρίνουμε σκόπιμο να δημοσιεύσουμε αποσπάσματα από ένα εντυπωσιακό άρθρο του Λιβανέζου δημοσιογράφου Μικέλ Μπεχέ. Ένα άρθρο στο οποίο υπογραμμίζει ότι, τον τελευταίο καιρό, οι πολιτικοί, οι δημοσιογράφοι και οι διανοούμενοι του Λιβάνου πρέπει να υπέστησαν το σοκ της ζωής τους. Διότι, γύρω από τα δραματικά γεγονότα στην χώρα των Κέδρων αναπτύχθηκε μία πρωτοφανής παραπληροφόρηση.

Είναι ελάχιστα γνωστό, γράφει ο Μ. Μπεχέ, ότι η Χεζμπολλάχ είχε δημιουργήσει στον Λίβανο ξεχωριστό ανεξάρτητο κράτος, στο οποίο λειτουργούσαν παράλληλα υπουργεία και άλλα θεσμικά όργανα, τα οποία αποτελούσαν πιστό αντίγραφο των επίσημων. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο Λίβανος ήταν προέκταση του Ιράν και η δήθεν επίσημη πολιτική εξουσία του εξυπηρετούσε, στην ουσία, τα πολιτικά και στρατιωτικά συμφέροντα των ισλαμιστών της Τεχεράνης.

Έτσι, το Ιράν είχε εγκαταστήσει στην χώρα 12.000 παντός τύπου πυραύλους, ερήμην της θελήσεως της επίσημης κυβερνήσεως. Επιπροσθέτως, μέσω της Χεζμπολλάχ, το Ιράν είχε εγκαταστήσει μία πραγματική γραμμή Μαζίνο στον νότο, με αποτέλεσμα να απεργάζεται την καταστροφή της χώρας. Με άλλα λόγια, ο Λίβανος, ερήμην της πολιτικής του εξουσίας, είχε γίνει η προχωρημένη βάση του ισλαμισμού κατά του Ισραήλ.

Συνεπώς, Ιράν και Συρία είχαν επενδύσει εκατομμύρια δολάρια για να στρατικοποιήσουν τον Λίβανο. Παράλληλα δε, αγόραζαν όπλα από την Δυτική Ευρώπη και κάποιες αραβικές χώρες. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο λιβανικός στρατός, που είχε σχέσεις με τους Σύρους, ήταν ουσιαστικά ανίκανος να προστατεύσει το έθνος και επιπροσθέτως ήταν επικινδύνως διαιρεμένος. Έτσι, κάποια στρατιωτικά κέντρα συνεργάστηκαν με την Χεζμπολλάχ, προσφέροντάς της τα παραλιακά ραντάρ για πυραυλικές επιθέσεις κατά ισραηλινών πλοίων. Τα περισσότερα μέλη της λιβανικής Κυβερνήσεως αγνοούσαν την διαπίστωση αυτή. Το γεγονός αυτό, γράφει ο Μ. Μπεχέ, συνέβαλε στο να καταστρέψει ο ισραηλινός στρατός, και πολύ σωστά, αυτά τα ραντάρ.

Στην συνέχεια του άρθρου του, ο Λιβανέζος δημοσιογράφος κατηγορεί την κυβέρνηση της χώρας του για ολιγωρία σε σοβαρά θέματα, όπως η απόφασις 1559 του Συμβουλίου Ασφαλείας, με βάση την οποία όλες οι ένοπλες ομάδες οι οποίες βρίσκονταν στον Λίβανο έπρεπε να αφοπλισθούν από τον λιβανικό στρατό. Επίσης, Λιβανέζοι πολιτικοί κατηγορούνται για αδιαφορία ως προς δολοφονίες δημοσιογράφων και πολιτικών, οι οποίες έγιναν από τις μυστικές υπηρεσίες της Συρίας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο Μ. Μπεχέ γράφει ότι δεν είναι παρά «χωρατό» η έννοια του Λιβάνου - θύματος. «Απλώς», προσθέτει, «πριν από την ισραηλινή επίθεση, Λίβανος δεν υπήρχε. Πολίτες της Βηρυτού, όπως ο υπογράφων, έβλεπαν να τους απαγορεύεται η πρόσβαση σε ορισμένες περιοχές της πρωτεύουσάς τους. Ακόμα χειρότερα, από τις περιοχές αυτές είχαν αποκλειστεί οι δικαστές μας, η αστυνομία και ο στρατός μας». Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της περιοχής Χαρίτ - Χρέικ, η οποία τελούσε υπό τον έλεγχο της Χεζμπολλάχ και των Σύρων και στην οποία υπήρχαν σχολεία, δικαστήρια, ραδιοφωνικοί σταθμοί, παιδικοί σταθμοί, που ανήκαν στην τοπική Κυβέρνηση, δηλαδή σε αυτήν της Χεζμπολλάχ και των χρηματοδοτών της! «Η Κυβέρνησις αυτή απεφάσισε μονομερώς να επιτεθεί σε γειτονική μας χώρα και να μας οδηγήσει σε μία αιματηρή σύγκρουση. Διότι, αν οι επιθέσεις της Χεζμπολλάχ κατά του Ισραήλ δεν αποτελούν casus belli, τότε αυτή η νομική αρχή θα πρέπει να τύχει σοβαρής αναθεωρήσεως...», γράφει.

Προσθέτει δε ότι «είναι βεβαίως περιττό να τονιστεί ότι, εν τέλει, οι Ισραηλινοί έκαναν την δουλειά που εμείς έπρεπε από καιρό να είχαμε κάνει. Αυτοί, σήμερα, μπορούν να μας επιτρέψουν να βρούμε την εθνική μας αξιοπρέπεια και κυριαρχία και να οικοδομήσουμε έναν Λίβανο που δεν θα έχει πάνω από το κεφάλι του και μέσα στο σώμα του την ισλαμική παύλη...». Και ο νοών νοεΐτω.

“CHRONIKA”

Edition of the Central Board of Jewish Communities in Greece

36, Voulis str., 105 57 Athens , Greece, Tel.: ++30-210-32 44 315, fax: ++30-210-33 13 852

e-mail: hhkis@ath.forthnet.gr Web site: www.kis.gr

Summary of Contents of Issue 205, vol. 29

September - October 2006

✓ The main article titled “**The fate of ordinary innocent people**” is about the war in Lebanon:

As usual, the people are the victims of such situations. They are the ones who pay the toll in various destructive manners, including their own lives for the hostilities, in whatever form (regular war, guerilla warfare, civil war, terrorist activities, etc., for religious wars have once again recurred after many centuries). The people, unprotected civilians, those who have no responsibility and do not participate in the war are the main victims of the combats. It has even become a global practice that the people end up paying simply because others, virtually foreigners, under various pretexts, use their countries as a base of operation for their own goals and intentions.

✓ During World War II, when on October 28, 1940, Italy attacked Greece, according to an article of “**New York Times**” dated **November 25, 1940**, a special service was held at the Central Park Synagogue in New York, where the Greek Jews in America prayed for the victory of Greece.

✓ The city of Thessaloniki, called “Madre d’Israel” was liberated from the Turks in 1912 and was incorporated to the Greek state. Until then, the Jews of Thessaloniki controlled almost entirely mainly the economic activities of the region composed of a social structure. The incorporation of Thessaloniki to Greece caused several problems to the Jews, according to D. Dodos in his book “**The Jews of Thessaloniki in the elections of the Greek State 1915-1936**”.

✓ Before World War II the city of **Didimotih** (region of Thrace) had a flourishing Jewish Community with a middle class society. This community was wiped out during the Holocaust and today there is nothing but a Monument to remind of the Jewish presence.

✓ On the occasion of Remembrance Day of Greek Jewish Martyrs and Heroes of the Holocaust 2006, the Ministry of Education and Religion proclaimed a

Pan - Hellenic Student Context of Composition for the High Schools throughout the country. The subject of the essay was “The Greek Jews and the importance of remembering the Holocaust”. In this issue we publish the third prize of the context awarded to a student from a school in Ioannina (region of Epirus).

✓ In an article by Professor George Sarigiannis it is mentioned that in the Christian religion there is a martyr called **Oreozili**, who is a Christian bearing a Jewish name.

✓ We publish a poem by Dimitris Tsinikopoulos on **the Book of Job**.

✓ A **Book Review** follows.

✓ In a special section of this issue about “**The War in Lebanon**” we republish articles from the Greek Press which express a general objective point of view on the subject.

ΧΡΟΝΙΚΑ זכרונות

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Ο Πρόεδρος του Κ.Ι.Σ. ΜΩΨΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΡΑΦΕΙΩΝ:

Βουλής 36 • 105 57 ΑΘΗΝΑ Τηλ. 210 - 32.44.315-8

E-mail: hhkis@ath.forthnet.gr

Internet site: <http://www.kis.gr>

Κωδικός εντύπου: 3502

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν
τις απόψεις των συγγραφέων τους.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Μιχάλης Κύρκος, Υψηλάντου 25 Αθήνα, τηλ.: 210 - 72 18 421

Διανέμεται Δωρεάν

EuroLine

SPOT JWT

...η μόνη απαραίτητη

Αποκτήστε σήμερα τη μοναδική πιστωτική κάρτα που υπερκαλύπτει κάθε σας ανάγκη προσφέροντάς σας: μετρητά έως €15.000 χωρίς έξοδα ανάληψης, υψηλά πιστωτικά όρια για αγορές, άτοκες δόσεις, και ελάχιστη καταβολή μόνο 2%.

EuroLine, έχει όλα όσα χρειάζονται... για να σας γίνει απαραίτητη!

 210-95 55 555